

EU
CARES.

#YOUTH

E-TOOLKIT

SA OPERATIVNIM KURIKULOMOM

U okviru
EU-CARES Evropski kolektivni narativi za pomirenje liječenjem traume
kroz angažovanje mladih i pri povijedanje
Referentni broj projekta 101093735

OBJAVLJENO U
JUNA 2024

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

EU-CARES

**Evropski kolektivni narativi za pomirenje i iscijeljenje traume
kroz sudjelovanje mladih i pri povijedanje**

E-Priručnik

Pripremljeno od strane CESIE-a i NVO PRIMA.

**ERASMUS-YOUTH-2022-CB
Projekt br.: 101093735**

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Sažetak

1. Uvod
2. Kontekst
3. Smjernice za stručnjake
4. Tehnike
5. Riječi su važne
6. Operativni kurikulum

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

1. UVOD

EU-CARES e-Priručnik nastaje kao odgovor na duboko ukorijenjenu kolektivnu traumu koja vlada na Zapadnom Balkanu. Ona je pogoršana istorijskim sukobima i nedavnim događajima poput rata u Ukrajini. Fokusira se na njegovanje pomirenja, posebno među mladima u regionu. Projekat ima za cilj suprotstaviti se dominantnim narativima nepovjerenja i porastu nacionalizma i šovinizma u regionu i na globalnom nivou. EU-CARES ima za cilj usaditi kritičko razmišljanje i stvoriti nove narative za kolektivno iscijeljenje i društvenu koheziju podsticanjem aktivnog sudjelovanja i dijaloga.

E-Priručnik nastao je u saradnji sa omladinskim radnicima, stručnjacima za umjetnost i stručnjacima za pripovijedanje. Nudi praktične resurse i smjernice za korištenje metodologija pripovijedanja u različitim domenima, od iscijeljivanja traume do socijalne inkluzije. Takođe služi kao sveobuhvatan okvir za integraciju pripovijedanja u društvene izazove, poput inkluzije manjina, i to zahvaljujući činjenici da crpi informacije iz različitih kulturnih pozadina.

Koristeći informacije prikupljene iz anketa, fokus grupa i rigoroznog procesa validacije sprovedenog tokom Međunarodne obuke u Palermu, priručnik identificira najbolje prakse u sedam zemalja članica konzorcijuma (Albanija, Belgija, Bosna i Hercegovina, Italija, Crna Gora, Poljska i Srbija). Implementirali smo Društvene Laboratorije i druge inovativne metodologije, uključujući zainteresovane strane i djelujući kroz procese sukreacije. Cilj EU-CARES-a je usavršiti i prilagoditi priručnik različitim nacionalnim kontekstima, osiguravajući njegovu efikasnost u promociji pomirenja i rješavanja konflikata. Obuka je pružila bogate uvide u složenosti pomirenja i iscijeljivanja traume u regionu, ali i proširila postojeće perspektive prema transformaciji konflikata.

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

2. POZADINA

Partnerske organizacije, u preliminarnim fazama našeg projekta, sprovele su sveobuhvatnu inicijativu istraživanja u sedam zemalja učesnica. Uključili su se sa 142 pojedinca, koji obuhvataju stručnjake iz oblasti umjetnosti, stručnjake za pripovijedanje i omladinske radnike. Na osnovu ovih napora, konzorcijum je formirao osnovu za buduće korake, pružajući fundamentalne uvide u znanje i primjenu metoda i tehnika pripovijedanja u iscijeljivanju traume i rješavanju konflikata.

Rezultati prikupljeni iz ovog istraživanja i predstavljeni putem grafičkih prikaza, podržali su nekoliko demografskih aspekata i istakli bogatstvo iskustva u pripovijedanju kod učesnika. Ovi podaci takođe su pokazali panoramski prikaz različitih perspektiva koje oblikuju naše kolektivno razumijevanje, zahvaljujući raznolikosti starosnih grupa, polova, nacionalnosti i profesionalnih pozadina ispitanika.

Važno je napomenuti da je istraživanje uočilo saglasnost među ispitanicima o ključnoj ulozi pripovijedanja kao graditelja empatije i podsticatelja dijaloga. Učesnici su tvrdili da pripovijedanje ima potencijal kao katalizator za procese pomirenja. Takođe su istakli njegov transformacijski potencijal zajedno sa stvaranjem narativa s ciljem podsticanja nade, otpornosti i kolektivnog iscijeljenja.

U okviru istraživanja se takođe analizirala mogućnost prilagođavanja tehnika pripovijedanja multikulturalnim kontekstima kako bi se diskutovalo o njegovom potencijalu u angažovanju sa mlađom publikom. Dok je digitalno pripovijedanje izronilo kao globalni trend, učesnici su diskutovali o njegovoj efikasnosti u različitim terminima, što je podstaklo razmišljanja o njegovom integrisanju u šire inicijative pomirenja.

U drugoj fazi, konzorcijum je sudjelovao u seriji fokus grupe koje su pružile dublje razumijevanje metodologija pripovijedanja, nudeći preporuke zasnovane na praktičnim iskustvima. Učesnici su identifikovali žive biblioteke, lične narative, igre i pozorišne predstave kao efikasne alate. Svaka od ovih tehnika ima jedinstvenu sposobnost da podstakne empatiju i katalizuje značajan dijalog.

Međutim, diskusije unutar fokus grupe također su istakle potrebu za uravnoteženim pristupom, odvraćajući od usvajanja invazivnih metodologija poput živih biblioteka u postkonfliktnim okruženjima. Empatija i kulturna osjetljivost, kako od strane pripovjedača tako i od strane učesnika u aktivnostima, istakli su se kao osnova za osiguranje efikasnog angažovanja.

Dalje elaborirajući na evoluirajućem pejzažu pripovijedanja, nailazimo na novije trendove poput videa, animacije i postera. Ove tehnike i tehnologije su zarobile maštu stručnjaka. One nude nove puteve za istraživanje narativa i kolektivnog iscijeljenja. Njihov potencijal prevazilazi jezičke i kulturne barijere i pomaže u sudjelovanju različite publike, što je značajno u smislu napora pomirenja.

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Odlučni smo u negovanju inkluzivnosti i raznolikosti, jer smo zainteresovani da ugradimo ove principe u naše inicijative pripovijedanja u budućnosti. Nadamo se da ćemo, koristeći nove tehnologije, moći pojačati marginalizovane glasove, sa krajnjim ciljem da zajedno stvaramo narative koji odjekuju preko granica i izazivaju uzajamno razumijevanje i solidarnost među narodima i zajednicama.

U duhu saradnje, posvećeni smo početku putovanja kolektivnog otkrića, mobilizirajući transformacijsku moć pripovijedanja kako bismo navigirali kroz procese iscijeljenja traume i rješavanja konflikata. Zahvaljujući kontinuiranom dijalogu, kolektivnim refleksijama i akcijama, nastavljamo raditi na pravednjem, empatičnjem i pomirenijem svijetu.

Tokom našeg projekta, fokus grupe sprovedene u zemljama učesnicama pružile su vrijedne uvide u efikasnost tehnika pripovijedanja u različitim kontekstima, nudeći smjernice za naše kolektivne napore u iscijeljivanju traume, rješavanju konflikata i socijalnoj inkluziji.

Učestala tema u ovim diskusijama bila je prepoznavanje audio-vizuelnog pripovijedanja kao moćnog alata za sudjelovanje mlade publike. Učesnici su istakli potrebu za dinamičnim i vizuelno privlačnim narativima kako bi privukli i задрžali pažnju mlađih u sve digitalnijem dobu. To naglašava važnost iskorištavanja multimedijalnih platformi i inovativnih formata pripovijedanja kako bi se rezoniralo s savremenom publikom i podstaknule značajne veze.

Učesnici fokus grupe su takođe raspravljali o efikasnosti inkluzivnih narativa kao odraza raznolikosti životnih iskustava u našim zajednicama. Učesnici su istakli vrijednost uključivanja tradicionalnih kulturnih elemenata, poput muzike, folkloru i istorijskih narativa, kako bi se inicijative pripovijedanja ukorijenile u lokalnim kontekstima i kako bi se promovisalo razumijevanje i pomirenje kultura. Iстicanjem glasova i perspektiva koje su nedovoljno zastupljene, pripovijedanje može služiti kao moćno sredstvo za društvenu inkluziju i kolektivno iscijeljivanje.

Tokom istraživanja interaktivnih tehnika pripovijedanja, poput igara i ličnih narativa, učesnici su istakli važnost podsticanja aktivnog uključivanja i dijalogu među učesnicima. Podsticanjem saradnje i sukireiranja, inicijative pripovijedanja mogu osnažiti pojedince da autentično podijele svoje priče i doprinesu širim razgovorima o pomirenju i društvenim promjenama.

Učesnici su takođe raspravljali o kompleksnostima adresiranja osjetljivih istorijskih pitanja unutar narativa pripovijedanja i istakli potrebu za narativima koji pružaju uravnotežene perspektive dok istovremeno promovišu empatiju i razumijevanje. To zahtijeva pažljivo razumijevanje i poznavanje istorijskih osjetljivosti i posvećenost promoviranju pomirenja kroz inkluzivne prakse pripovijedanja.

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

U različitim nacionalnim kontekstima, učesnici su istakli važnost narativa vođenih empatijom i univerzalnih komunikacijskih kodova kako bi dopriješo do publike. Razumijevanjem vrijednosti zajedničkog simbolizma, metafora i arhetipova, pripovjedači mogu stvarati veze i podsticati razumijevanje preko kulturnih granica, postavljajući temelje za značajan dijalog i pomirenje.

Kao zaključak, uvidi prikupljeni iz fokus grupe predstavljaju bogat okvir perspektiva i iskustava, usmjeravajući naše napore ka razvoju inkluzivnih i uticajnih inicijativa pripovijedanja. Uključivanjem različitih glasova, prihvatanjem digitalne inovacije i podsticanjem dijaloga, možemo iskoristiti transformacijsku snagu pripovijedanja kako bismo inspirisali pozitivne promjene i promovisali pomirenje u zajednicama širom svijeta.

3. SMJERNICE ZA STRUČNJAKE

Na osnovu analize rezultata, pripovijedanje je prepoznato kao korisna alatka za povezivanje društvenih i kulturnih problema koji proizlaze kako iz konfliktnih, tako i iz post-konfliktnih situacija. Međutim, alat gubi svoj potencijal bez znanja o tome kako ga koristiti. Stoga, kako bi pripovijedanje bilo efikasno, potrebno je izraditi metodologiju koja će voditi stručnjake u provođenju aktivnosti pripovijedanja. Ono što slijedi proizlazi iz iskustva naših stručnjaka i empirijskih obzervacija prikupljenih tokom obuke u Palermu. Odlučili smo izdvojiti pet osnovnih metodoloških uvida:

1. Budite vješt voditelj radionice

U aktivnostima pripovijedanja, učesnici se uključuju u interakcije i diskusije koje uključuju, do neke mjere, njihov privatni život i svjetonazole. To je osjetljivo područje, jer stvari lako mogu izmaknuti kontroli ili postati napete. Predlaganje i vođenje takvih aktivnosti zahtjeva snažne vještine vođenja i komunikacije. Uloga voditelja nije samo nadziranje izrade zadatka, već aktivno učešće u njemu kao posrednika. Trebaju podsticati razgovore koji su usmjereni prema dogovorima, uz minimalno i neutralno intervenisanje. Provoditi aktivnosti vezane za traumu takođe zahtjeva poznавanje psihologije i posebnu obuku. U svim slučajevima, voditelj radionice treba imati na umu da služi zajednici. Njihova volja i interesi trebaju ostati po strani.

2. Stvorite siguran prostor

Siguran prostor je sredina u kojoj nijedna osoba ili grupa ne osjeća da mogu biti osuđeni, diskriminski ili označeni zbog izlaganja dijela sebe. U kontekstu pripovijedanja, to znači stvaranje atmosfere otvorenosti i povjerenja koja će podstaknuti učesnike da govore iskreno. Mnoge praktične stvari mogu se učiniti: dinamični i neformalni načini za pokretanje razgovora da bi se oslobođili sramote i stida, raznolike aktivnosti kako bi se osiguralo da se svako osjeća prijatno i ovlašćeno da govori, ili sprovođenje igara koje se bave emocijama, potpisuju empatiju i pomažu u prevazilaženju barijera među učesnicima. Budući da je sigurnost osjećaj, nema definitivan način da se on inspiriše kod drugih. Na voditelju radionice je da pronađe način.

3. Upoznajte svoju publiku

Dio rada voditelja radonice je prikupljanje informacija o publici ili ciljnoj grupi koja će izvoditi aktivnosti. Poznavanje dobi učesnika, uloge u društvu i zajednice kojoj pripadaju početna je tačka za razumijevanje njihove kulture, istorije i aktualnih problema. To je osnovno za odabir aktivnosti koje će korisno služiti cilju koji je zajednica postavila. Iako većina aktivnosti pripovijedanja može imati višestruke svrhe, neće svaka zajednica imati koristi od bilo koje aktivnosti.

4. Osmislite plan

Pripovijedanje je najefikasnije kada je strukturisano na putanji koja postepeno omogućava razumijevanje, dijalog i korijene za promjene da se postepeno pojave. Takve putanje moraju biti pažljivo izgrađene od strane voditelja radionice koji ima jasno i nepristrasno razumijevanje stanja, pozadine i želja učesnika. Neke aktivnosti olakšavaju trenutke razmišljanja, jedne služe kao suočavanje, a druge omogućavaju emocionalno povezivanje. Na voditelju radionice je da kreira plan gdje svaka aktivnost djeluje kao korak ka cilju, i gdje učesnici imaju više prilika da se vrate istim temama iz različitih uglova. Struktura plana trebala bi omogućiti učesnicima da se mirno pomire jedni s drugima, idealno oslobođajući voditelja od intervencija. Izgradnja balansiranog i promišljenog plana zahtijeva mnogo razmišljanja i vrijednog iskustva. Naravno, svaka grupa zahtijeva plan dizajniran za datu priliku.

5. Prilagodite aktivnosti

Aktivnosti pripovijedanja nisu urezane u kamen. One predstavljaju uputstva koja su u drugim slučajevima uspjela služiti pravom cilju. Međutim, na osnovu potreba publike, kulturne specifičnosti ili materijalnih ograničenja, voditelj radionice može morati modificirati aktivnosti. Važno je imati na umu koji je cilj. Ako modifikacija odgovara cilju, onda je legitimno napraviti modifikacije. Na voditelju je da ima mudar sud o situaciji, i da na njega ne utiču okolnosti ili njegov položaj. Aktivnosti će se nalaziti u odjeljku "Operativni kurikulum" ovog priručnika.

4. TEHNIKE

SLAVLJENJE RAZNOLIKOSTI

Eksplisitno povezano sa društvenom inkluzijom, ističe bogatstvo razlika među pojedincima i zajednicama promovišući inkluzivnost i izazivajući postojeće i potencijalne stereotipe.

Osigurava da se različiti glasovi i perspektive predstave prilikom kreiranja narativa. Raznolikost je tako uključena kako u opisu tema i postavki, tako i u karakteristikama likova.

Kolaborativno pripovijedanje pomaže u promicanju slavljenja raznolikosti i doprinosi osnaživanju svakog pojedinca. Uključuje različite glasove u procesu stvaranja narativa. Štoviše, implicitno vodi ka izazivanju stereotipa i njihovom prevrtanju kako bi se ponudile nekonvencionalne perspektive.

Kao zaključak, ova tehnika namjerno predstavlja raznolikost publike i osnažuje zajednice. Prihvatajući i ističući raznolikost, pripovjedači izazivaju stereotipe i ističu vrijednost raznolikosti u ljudskim iskustvima.

KRUGOVI PRIPOVIJEDANJA: Krug oprštanja

Tehnika krugova pripovijedanja koristi kolaborativni pristup zasnovan na praksama izgradnje zajednice. Osobe se ohrabruju da pronađu zajedničko tlo i razumijevanje dijeleći svoje lične priče s drugima. U okviru kreativnog procesa, učesnici doprinose stvaranju sigurnog okruženja koje pomaže prevazići predrasude u vezi sa pozadinom, iskustvima i perspektivama te promoviše inkluzivnost. Grupama učesnika takođe se preporučuje da vježbaju svoje vještine aktivnog slušanja, uključujući praksu empatije.

Krugovi pripovijedanja često uključuju prakse koje podsjećaju na rituale i ceremonije. Ovi elementi se odnose na potrebu za označavanjem početka i kraja sesija kako bi se unaprijedila konstrukcija svetog prostora. To stvarno pomaže govornicima da postave granice vremena i prostora unutar kolektivnog emocionalnog procesa iscijeljenja.

Unutar krugova pripovijedanja, krug oprštanja opisuje specifičan proces koji ima za cilj podsticanje učesnika da istraže oprštanje i izgradnju oprštanja unutar sebe i prema drugima, teži emocionalnom oslobođanju.

Učesnici se okupljaju u nemametljivom okruženju koje pruža podršku i tako grade osjećaj međusobne podrške i zajednice, jačajući veze povjerenja. Kroz ovaj proces, oprštanje može biti doživljeno i izraženo. Dolazi zajedno s drugima, samima sobom, ili čak sa apstraktnim konceptima ili fiktivnim situacijama.

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Na kraju sesije i zaključenja kruga, učesnici se mogu okupiti kako bi priznali kolektivno putovanje oprosta koje su doživjeli. Takođe, mogu iskoristiti ovaj trenutak da izraze zahvalnost za priliku da slušaju, podržavaju, budu slušani i podržani. Ovaj osjećaj završetka jača veze stvorene unutar kruga i pruža osjećaj rješenja i iscjeljenja.

PRIPOVIJEDANJE U ZAJEDNICI

Pripovijedanje ne zahtijeva uvijek siguran i posvećen prostor, već se može izvoditi i tokom drugih događaja. U ovim okvirima, događaji služe kao platforma za članove zajednice da se povežu i unaprijede svoj osjećaj pripadanja zajednici. Inkluzivnost i raznolikost su lajtmotiv ove tehnike, uz formate otvorenog mikrofona i intimnu atmosferu. Pozadina može biti različita, ali voditelji i domaćini moraju biti različiti, a interaktivni elementi trebaju biti uključeni. Štoviše, krugovi pripovijedanja su vrijedno sredstvo u ovom konceptu.

Pripovijedanje u zajednici, kada se izvodi tokom događaja, može imati značajnu ulogu u jačanju zajednica, promovisanju razumijevanja i slavljenju različitih glasova koji čine narative zajednica. Format otvorenog mikrofona, u ovom slučaju, može biti opcija. Labava struktura i odsustvo specifičnih vremenskih okvira ostavlja prostor za spontanost, igru i kolektivnu konstrukciju značenja.

Bilo da je postavka intimna ili javna, pripovijedanje u zajednici igra temeljnu ulogu za osjećaj jedinstva, pripadnosti i sličnosti koji drže zajednicu na okupu.

KONTRA-NARATIVI I DEKONSTRUKCIJA

Kontra-narativi su ključni elementi tokom procesa transformacije konflikt-a. Oni su moći alati za rastavljanje štetnih zajedničkih narativa koji doprinose ili mogu doprinijeti stvaranju predrasuda i kristalizaciji stereotipa. Cilj ove tehnike je stvaranje alternativnih narativa koji bi mogli promovisati međusobno razumijevanje i saradnju između pojedinaca i grupa.

Prije svega, korisno je identifikovati dominantne narative u konfliktu. Zatim bi trebali biti dekonstruirani kritičkom analizom s ciljem da se rasklope njihovi konstitutivni dijelovi. Nakon što je završena ova prva faza, učesnici mogu i trebaju dovesti u pitanje legitimnost perspektiva i stavova uklopljenih u dominantne narative koje su otkrili i analizirali. Uređivanjem ovih narativa, donoseći različite perspektive, mogu pružiti nijansirano razumijevanje konflikt-a.

U ovom kontekstu, fundamentalno je humanizirati druge (bilo pojedince ili grupe) predstavljajući realistične narative. Kada se to učini, učesnici mogu kreirati kontra-narative kao akt otpora konfliktu, nudeći alternative glavnim pričama. Čak i ako je konfliktno, diskusija nikada ne bi smjela napustiti poštovane norme i svijest da nema konačne istine. Krajnji cilj je olakšati dijalog, raspravu i cijeniti kompleksnost svijeta.

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

KREATIVNA UMJETNIČKA TERAPIJA

Ekspresivna ili kreativna umjetnička terapija opisuje uključivanje kreativnih i umjetničkih aktivnosti za promicanje emocionalnog, fizičkog i psihičkog blagostanja. Ova tehnika je prepoznala terapeutske prednosti bavljenja umjetničkim izražavanjem. Trebali bi je sprovoditi iskusni i kvalifikovani praktičari, uglavnom terapeuti.

Pristupi bi trebali biti brojni i raznoliki, jer je svaka kreativna tehnika nekima bolja, a drugima lošija. Ohrabruje se praksa koja integriše um i tijelo, kao i izražavanje i predstavljanje emocija.

EMOCIONALNA REGULACIJA

Pristupi emocionalnoj regulaciji uključuju korišćenje narativnog stvaranja i pripovijedanja za istraživanje, izražavanje i na taj način regulisanje emocija. Često se koristi za postizanje efikasnijeg upravljanja emocijama kod pojedinaca koji imaju za cilj razumjeti način na koji se osjećaju. Može biti korisna u rješavanju sukoba, da otvori put za zajednički krug pripovijedanja.

Pojedinci stvaraju narative koji im pomažu da opišu svoje emocije. Njihova osjećanja sada mogu biti na sceni i vidjeti ih i ostatak publike. Ove emocije se mogu lako identificirati, a druge mogu pomoći u označavanju i poboljšanju jasnog razumijevanja osjećaja kako na individualnom tako i na kolektivnom nivou.

Eksternalizirajuće emocije dopuštaju pojedincima da smanje osjećaj da su preplavljeni ili konzumirani njima. Vjerovatno će se pojaviti pokretači i uzroci povezani s emocijama, što će pružiti priliku da se razumiju okolnosti nečijih emocija i da se radi na njihovoj regulaciji.

PRIČANJE PRIČA VOĐENO EMPATIJAMA

Ova tehnika je fundamentalna ako je volja fasilitatora da izazove i njeguju empatiju u svojoj publici. Stvara duboke emocionalne veze između glavnih likova priča i pojedinaca koji čine publiku. Konkretno, ovaj pristup pomaže u razbijanju društvenih i kulturnih barijera osiguravajući da publika može pronaći likove u priči koje će povezati i na taj način podstaknuti na međusobno razumijevanje.

To je maštovit pristup koji ima za cilj da poboljša identifikaciju pojedinca ili grupe sa likom. Stoga koristi živopisan opis i slike. Zahvaljujući ova dva elementa, iskustva likova su detaljno prikazana, omogućavajući publici da se uključi u neku vrstu imenzivnog iskustva identifikacije. Štaviše, može se pružiti više perspektiva kako bi se omogućilo pričama da emocionalno odjekuju sa cilnjom publikom.

Ovaj proces često poboljšava vizualizaciju i dijeljenje ranjivosti i stvara osjećaj autentičnosti koji pomaže u stvaranju osjećaja pripadnosti zajedničkom čovječanstvu. Publika se tako gura da se uključi u proces društvene inkluzije, kroz procese identifikacije i stvaranja priča.

PRIČA OČI U OČI

Ova tehnika u osnovi ima za cilj pružanje pristupa, a ne specifične metodologije. U stvari, savjetuje pripovjedaču da održi direktni kontakt očima s publikom kroz naraciju, čineći je zadržljivoćom i motivišućom.

Pripovijedanje oči u oči stvara intimnu vezu između publike i pripovjedača, čime se pospješuje stvaranje veza povjerenja, kredibiliteta pripovjedača i njegovog/njenog/njihovog narativa. Privlači pažnju i prenosi iskrenost, dvije bitne karakteristike komunikacije koja će uključiti emocionalnu rezonancu.

Kao pristup, pričanje priča oči u oči omogućava učesnicima i fasilitatorima da se prilagode reakcijama jednih drugih i pronađu zajedničke osnove za slaganje i izgradnju značenja. Rezultat je dublja povezanost i stvaranje efektnijeg diskursa.

PORODIČNO NASLJEĐE

Pripovijedanje o porodičnom naslijeđu ima ulogu u očuvanju kulture i porodičnom ili zajedničkom povezivanju. Ipak, koristi se i kao moćno sredstvo za rješavanje sukoba. Može se primijeniti i za liječenje traume. Konkretno, ova metodologija pripovijedanja može se koristiti i u početnoj i u završnoj fazi procesa ozdravljenja. Kroz dijeljenje priča, zapravo, pojedinci se mogu pozabaviti prošlim sukobima unutar svojih porodica ili direktno ili indirektno dodirnuti svoje zajednice, i mogu pomiriti razlike dijeleći individualne i kolektivne emocije. Zatim bi pojedinci i zajednice trebali krenuti na put ka izlječenju i pomirenju.

Primijenjeno na rješavanje konfliktata, pripovijedanje o porodičnom naslijeđu može omogućiti članovima da se ponovo osvrnu i reinterpretiraju kolektivne istorijske događaje, podstičući konceptualizaciju novih perspektiva i na taj način razumijevanje. Otvorenim razgovorom o prošlim sukobima i njihovom uticaju na porodičnu dinamiku, pojedinci mogu da saosećaju sa iskustvima jedni drugih, podstičući iscjeljenje i saosećanje. Kroz dijalog i međusobno pripovijedanje, porodice mogu identifikovati zajedničke osnove, uspostaviti veze povjerenja i raditi na rješavanju tekućih i prošlih tenzija.

Pripovijedanje o porodičnom naslijeđu takođe može biti od pomoći kada se pristupi procesima iscjeljivanja trauma unutar porodice. Priče o preživljavanju i otporu mogu ojačati osjećaj pripadnosti i poboljšati zajedničku sliku porodičnih veza. Pripovijedanje može, u ovom slučaju, pomoći u potvrđivanju zajedničkih iskustava i procesnih trauma koje su se možda dogodile čak i u prošlim generacijama koje zajednički liječe sadašnje i prošle rane. U ovoj situaciji stvara

se okruženje podrške i pojedinci se konačno mogu osjećati prihvaćenim i osnaženim u pogledu svojih trauma kako unutar tako i izvan grupe nuklearne porodice.

U zaključku, pripovijedanje o porodičnom naslijeđu je moćna metodologija koja se koristi u slučaju transformacije sukoba i/ili iscjeljivanja traume unutar grupa, plemena ili porodica. Pomaže svojim članovima da preispitaju istorijske narative i vodi ka prevazilaženju sukoba zahvaljujući empatiji i aktivnom slušanju, u cilju pomirenja.

FUTURE StoryTELLING

Ova narativna tehnika predviđa alternativne budućnosti za rješavanje sadašnjih sukoba ili divergentnih perspektiva i promovisanje kolektivnog liječenja traume i rješavanja sukoba. Uključuje umijeće narativa koji mogu ili trebaju dovesti u pitanje glavne tokove perspektiva osnaživanjem djelovanja i sposobnosti pojedinaca. Ove priče bi trebale olakšati dijalog i podstaknuti nadu za buduće generacije i akcije. Na taj način promovišu otpornost.

Učesnici tako kolektivno zamišljaju pozitivne rezultate za sadašnje probleme i istražuju inovacije u budućnosti. Oni preoblikuju narative i pokušavaju pronaći zajedničke osnove, radeći zajedno na pomirenju.

ARHETIP HEROJSKOG PUTOVANJA

Arhetip herojskog putovanja je strukturisani proces pripovijedanja koji koristi mitove, legende i priče iz pluralnih kultura. To je okvir koji se može prilagoditi i koji mora odjeknuti kod publike. Njegov cilj je da prikaže izazove publike, puteve rasta i trijumfe na njihovim životnim putovanjima na putu heroja.

Faze arhetipa uključuju poziv na avanturu (heroj prima poziv da napusti običan svijet i krene na avanturičko putovanje), odbijanje poziva (heroj se može oduprijeti pozivu zbog straha ili nevoljnosti da napusti zonu komfora), susret s mentorom (heroj nailazi na vodiča koji pomaže na putovanju), prelazak praga (heroj se svjesno upušta u avanturu), testovi i neprijatelji (heroj se suočava s izazovima i stiče iskustvo u odnosu prema neprijateljima), pristup najdubljoj pećini (heroj se suočava sa značajnim izazovom), iskušenje (heroj prolazi test za koji je potrebna hrabrost), nagrada (heroj dobija nagradu - znanje, moć ili ostvarenje), put nazad (heroj kreće na putovanje natrag u običan život), vaskrsnuće (heroj se suočava s konačnim izazovom da dokaže vještine stečene tokom putovanja), povratak s eliksirom (heroj se vraća u običan svijet sa sredstvom koje će koristiti u budućnosti i dijeliti).

Učesnici tako integrišu priču o junaku sa svojim ličnim brigama i iskustvima, rezonirajući sa pričom i njenim pozitivnim ishodom i podstičući kolektivno dijeljenje emocija u pravcu pomirenja.

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

ŽIVOTNA VREMENSKA LINIJA

Životna vremenska linija ima za cilj kontekstualizirati značajne događaje, iskustva, traume i prekretnice kroz vizuelnu reprezentaciju kako bi se mapirao hronološki sljed događaja u životima pojedinaca i kolektiva.

Ova tehnika se može koristiti za olakšavanje samorefleksije i može pomoći voditelju da stekne uvid u živote i traume učesnika. Izuzetno osjetljiva, ova vremenska linija se može koristiti tokom procesa zacjeljivanja traume kako bi se pomoglo pojedincima da procesuiraju i shvate traumatična iskustva. Može se raditi u kolektivnom i individualnom okruženju. Štaviše, ova vremenska linija se može kreirati digitalnim ili analognim alatima, uključujući upotrebu simbola, kodiranje ili kodiranje bojama.

Uopšteno slijede tri koraka: identifikovanje ključnih događaja njihovim navođenjem, postavljanje tih događaja hronološkim redom stvarajući linearnu predstavu života pojedinca i dodavanje detalja, emocija i razmišljanja povezanih sa svakim događajem kako bi se pružila sveobuhvatnija slika njihovih iskustava.

Završava se dijeljenjem ličnih životnih linija svakog od njih u slučaju kolektivnih sesija. Ponekad fasilitatori takođe mogu uspostaviti temu za diskusiju na plenarnoj sjednici.

NARATIVNO POSREDOVANJE

Priče mogu transformisati i često preobličiti narrative sukobljenih strana. Korištena u rješavanju sukoba, ova tehnika se fokusira na transformativni potencijal priča. Posebno, pojedinci koproduciraju svoju stvarnost kroz priče koje pričaju sebi i drugima o svojim iskustvima i životima.

Narativno posredovanje olakšava stvaranje kolaborativnog procesa u kojem strane koje su u sukobu u sadašnjim trenucima mogu biti koautori zajedničkog narativa koji osporava glavni narativ mržnje. Ova priča bi trebala promovisati razumijevanje i težiti rješavanju.

Ovaj pristup se sastoji od nekoliko koraka: počinje priznavanjem različitih pozadina koje pojedinci imaju i prepoznavanjem subjektivne prirode narativa i stvaranjem prostora izražavanja zahvaljujući posrednicima. Oni takođe vode učesnike u ispitivanju osnovnih uvjerenja, vrijednosti i emocija koje doprinose njihovim pričama. Kasnije, zahvaljujući posrednicima, narativno posredovanje identificira i rješava štetne narrative koji mogu produžiti sukob. Tada počinje proces dekonstrukcije, zajedno sa zajedničkom rekonstrukcijom.

To svakako podrazumijeva da se učesnici dobrovoljno pridružuju ovom procesu saradnje, inače bi cijelokupna efikasnost procesa mogla biti ugrožena.

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

NARATIVNA TERAPIJA

Korištena u terapijskim okruženjima, ova tehnika se fokusira na priče koje ljudi izmišljaju i pričaju kako bi opisali svoje živote i traume, te značenje koje te priče stvaraju za pojedince i kolektiv.

Ovaj pristup su osamdesetih godina prošlog vijeka razvila dva američka psihologa, White i Epston, a zasniva se na prepostavci da pojedinci reinterpretiraju i rekonstruišu priču koju kreiraju pridodajući različita značenja scenariju.

Ključni elementi ove metodologije uključuju eksternalizaciju problematičnog pitanja ili problema kako bi ga drugi mogli percipirati kao odvojenog od pojedinca. Dekonstrukcija ograničavajućih narativa je takođe fundamentalna i predstavlja osnovu za rekonstrukciju i izgradnju višestrukih perspektiva.

U zaključku, ova metodologija može informisati pristupe saradnje koji prepostavljaju kulturnu osjetljivost kao smjernicu i priznajući svaku pojedincu ili agenciju zajednice.

LIČNI NARATIVI

Lični narativi podstiču učešće pojedinaca koji će podijeliti svoje priče, iskustva i perspektive. To je moćno sredstvo za postizanje društvenih promjena i inkluzije jer omogućava autentične reprezentacije različitih glasova, često uvodeći razumijevanje i povezanost među učesnicima kao osnovu za angažman.

Neki od ključnih aspekata povezani su s inspirativnim ishodom koje ova tehnika može imati i modeliranjem. U stvari, lični narativi mogu inspirisati druge povećanjem otpornosti. Štaviše, promoviše dijalog, pozivajući učesnike da diskutuju i redefinišu osnovna značenja zajedničkih priča. Takođe ima obrazovnu vrijednost i može pomoći u stvaranju empatije i međusobnog poštovanja, što je osnova za prakse izgradnje zajednice. Lični narativi su takođe povezani sa interseksionalnošću. Višestruke perspektive razbijaju stereotipe i smanjuju kulturološke predrasude.

U zaključku, oni osnažuju pripovjedače. To može biti ključno u slučaju marginaliziranih ili nedovoljno zastupljenih grupa.

PODKAST

Podkasti su tehnike pripovijedanja koje se mogu koristiti u svim fazama procesa iscjeljivanja traume. Olakšava proces zacjeljenja kroz opis trauma i dijeljenje sa drugima, bilo da su oni prijatelji ili javnost.

Podkasti mogu pomoći u stvaranju sigurnog okruženja koje pomaže ljudima da se osjete shvaćenim kada se suoče s traumatskim iskustvima. Dijeljenje bez potrebe da se pojavljujete

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

u videu ili fotografijama, korištenje zapisa glasova u sigurnom okruženju sigurno pojačava katarzu.

Podkasti se takođe mogu koristiti za podizanje svijesti o doživljenim traumama, a mogu postati i korpus znanja za razmjenu i na taj način edukovati ljudе o proživljenim iskustvima. Štaviše, podkasti mogu povezati ljudе, prevazilazeći granice država i podsticati osnaživanje na globalnom nivou, stvarajući zajednicu podrške koja zajedno leči inspirisana nadom.

LIKOVNI

Cilj ovog pristupa je poboljšati identifikaciju publike u procesu naracije. Stvaranje likova predstavljenih u pričama treba da odjekne kod publike. Uopšteno, likovi treba da njeguju osjećaj povezanosti i empatije među učesnicima. Konkretno, u zavisnosti od cilja sesije, može premostiti praznine i izazvati glavne stereotipe. Ova tehnika je identifikovana kao efikasna u kontekstima u kojima fasilitatori imaju za cilj socijalno uključivanje.

Ovaj pristup se sastoji od nekoliko ključnih aspekata. Konkretno, reprezentacija likova treba da odražava različite pozadine i iskustva. Takođe treba da bude što je moguće više interseksionalan, oslikavajući kulture, etničke pripadnosti, pol i sposobnosti. Drugi fundamentalni aspekt je vezan za zastupljenost različitih socio-ekonomskih pozadina kako bi se proširilo učešće na različite komponente društva.

Ova tehnika takođe pokušava da omogući povezanost prikazujući realistične izazove i borbe. Humanizacija likova pomaže procesima identifikacije unutar publike. Narativi vezani za likove često opisuju zajednička ljudska iskustva, naglašavajući zajedničke osnove, kao što su ljubav i gubitak, prijateljstvo i rast.

Zaključno, uključuje proces rasta i razvoja lika i na taj način omogućava vezu između publike i likova koji idu na transformativna putovanja. Takođe omogućava likovima da pozitivno rezonuju s pojedincima iz različitih kulturnih sredina i da koriste inkluzivni jezik iz interseksionalne perspektive.

NARATIVI RESTORATIVNE PRAVDE

Ovi narativi se fokusiraju na popravljanje štete uzrokovane sukobima. Oni promovišu iscjeljenje i pomirenje među pojedincima. Umjesto naglašavanja kazne, restorativna pravda nastoji odgovoriti na potrebe žrtava i počinitelja, uključujući i širu zajednicu, koja je identifikovana kao pozitivan akter koji može olakšati komunikaciju, poboljšati razumijevanje i podstaknuti odgovornost.

Ključni aspekti restorativne pravde uključuju kolektivno priznanje štete, opis priča žrtve, kao i priče počinitelja. Štaviše, kao što je već spomenuto, uključenost zajednice i korištenje kolaborativnog pripovijedanja takođe može dovesti do pozitivnog ishoda u smislu rješavanja sukoba i kolektivnog ozdravljenja. Zajednice učestvuju u opisu odgovornosti i mogu proširiti

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

teren za izvinjenje, oprost i pomirenje. Uloga zajednica može biti fundamentalna i u slučaju reintegracije i evaluacije prestupnika i može poboljšati kolektivna razmišljanja o šteti.

POZORIŠTE POTLAČENIH

Pozorište potlačenih je tehnika koju je razvio Brazilac Augusto Boal. To je popularno obrazovanje u zajednici koje koristi pozorište za transformaciju. Ima za cilj da podstakne dijalog, razmišljanje i provođenje akcije.

Mandela centar za promjene to opisuje na sljedeći način:

“Izvorno razvijena iz Boalovog rada sa seoskom i radničkom populacijom, sada se koristi u cijelom svijetu za društveni i politički aktivizam, rješavanje sukoba, izgradnju zajednice, terapiju i vladino zakonodavstvo. Inspirisan vizijom Paula Freirea i njegovom značajnom raspravom o obrazovanju, Pedagogija potlačenih, T.O. poziva na kritičko razmišljanje. Radi se o analizi, a ne o prihvatanju, preispitivanju nego o davanju odgovora. Takođe se radi o „glumi“, a ne samo o pričanju. U T.O.-u, publiku ne čine gledaoci, već „spektaktori“. Kroz evokativni jezik pozorišta, svi su pozvani da iznesu svoje mišljenje o problemima koji su u pitanju. Boalove knjige su prevedene na preko 35 jezika, a djelo zrači iz njegovih centara u Rio de Žaneiru i Parizu, kao i Vankuveru, Torontu, Engleskoj, Indiji, Njemačkoj, Austriji, Švedskoj, Holandiji, Italiji, Koreji, Burkini Faso, Porto Riku i mnogi drugi. U SAD, aktivni centri se mogu naći u Njujorku, Omahi, Los Andelesu i Port Townsendu (WA). Takođe ga praktikuju na osnovnom nivou nastavnici, socijalni radnici, terapeuti i aktivisti širom svijeta.”

Pozorište potlačenih ima za cilj da podstakne dijalog između uključenih strana. Tada predviđa proizvodnju svijesti i konkretne akcije. To nije didaktička metodologija, već naglašava važnost kritikovanja struktura moći putem promocije kritičkog mišljenja. Krajnji cilj je podsticanje stvaranja nepristrasnog okruženja za učenje.

Sam Augusto Boal opisuje nekoliko tehnika:

- Novinski teatar
- Nevidljivo pozorište
- Foto-teatar
- Forum teatar
- Duga želja
- Zakonodavni teatar

PRIČANJE PRIČA O TRAUMAMA

Ova tehnika pripovijedanja često se spominje zajedno s narativnom terapijom. Integrira nekoliko psiholoških tehnika i osmišljen je tako da bude osjetljiv na potrebe i iskustva pojedinaca koji su pretrpjeli traume i preživjeli iste.

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Pomaže preživjelima da shvate svoja iskustva, a djeluje i kao oblik izlaganja bolnim uspomenama ili postupcima. U prvom redu, ključno je dati prioritet sigurnosti. Izgradnja povjerenja i osnaživanje pojedinaca je nulta faza prije stvarnog angažmana u pripovijedanju zasnovanom na traumi. Stvaranje sigurnog okruženja takođe može biti dio sesije, omogućavajući pojedincima da minimiziraju rizik od retraumatizacije i omogućavajući im da duboko istraže svoja osjećanja.

Neki od ključnih elemenata ove tehnike uključuju prioritet izgradnje sigurnih i povjerljivih okruženja, zajedno sa stvaranjem i zajedničkim uspostavljanjem smjernica za osiguranje emocionalne sigurnosti. Zahvaljujući tome, pojedinci se mogu osjećati poštovano u svojoj autonomiji i udobnosti kada otkrivaju detalje svojih trauma. Drugi ključni element i odgovornost fasilitatora je izbjegavanje pritiska na pojedince podsticanjem nemetljivog pristupa. U toj mjeri, toplo se preporučuje korištenje otvorenih pitanja i govora tijela, pomjerajući fokus sa žrtve na preživljavanje i osnaživanje.

Ova tehnika je takođe uključivala kolaborativno pripovijedanje, čime se omogućava prostor pojedincima da isprave ili preusmjere narativ po potrebi.

Nove tehnologije za pripovijedanje

Vizuelni i digitalni alati su sve više integrirani u naše obrazovne sisteme, a možemo pretpostaviti da bi i pripovedanje bilo dio ovog inovativnog procesa ako bi se integrisalo sa najnovijim tehnološkim dostignućima.

Konkretno, prema podacima prikupljenim u našim anketama i fokus grupama, ljudi su izrazili želju da vide kako se pripovijedanje razvija u smislu tehnološke i evolucije vođene vještačkom inteligencijom.

Imerzivne tehnologije, kao što su virtuelna stvarnost (VR) i proširena stvarnost (AR) spominju se kao alati koji mogu dovesti pripovedanje u sljedeću fazu, povećavajući učešće ljudi. Štaviše, alati zasnovani na vještačkoj inteligenciji mogu pomjeriti granice kolaborativnih i participativnih narativa izvan tradicije. Buduće pripovijedanje može biti međukulturalno i prekogranično zahvaljujući korištenju VR i AR tehnologija.

Transmedijsko pripovijedanje i neuropripovijedanje takođe bi se mogli istražiti u bliskoj budućnosti, premošćujući jaz između zemalja, ruralnih i urbanih zajednica i zona sukoba. Alati su takođe omogućeni da personaliziraju iskustva i tako mogu doprinijeti stvaranju individualnih i kolektivnih narativa.

Prema Enciklopediji Treccani, transmedijsko pripovijedanje opisuje priču ispričanu korištenjem različitih medija, u kojima svaki pojedinačni tekst nudi specifičan doprinos koji je temeljan za cijeli narativni kompleks. U idealnom modelu transmedijskog pripovijedanja, svako sredstvo se koristi na najbolji mogući način. Kao svaki proizvod konvergencije, transmedijsko

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

pripovijedanje predviđa ekspanziju naracije i dijegezu od strane industrije, uz odličnu saradnju gledatelja i pripovjedača.

Neuro pripovijedanje, benigno korišteno i iz specifičnog programa Visokog vijeća za izbjeglice Ujedinjenih nacija, odnosi se na istraživanje koje je proveo dr. Uri Hanson na Univerzitetu Princeton, o kapacitetu priča da stimulišu neuronsko povezivanje.

U našem hiperpovezanom svijetu, naše priče mogu sačuvati siguran prostor za intimnost i individualnost, gdje svako od nas može izraziti osjećaje, strahove i nadu.

Korištenje alata i tehnologija generisanih vještačkom inteligencijom, zajedno s kolektivnom i saradničkom perspektivom, može poboljšati sudjelovanje i razviti nove stimulacije za naš mozak, podstičući naše međusobno razumijevanje i komunikacijske vještine.

1. RIJEČI ZNAČE

Kolektivni narativ

Kolektivni narativ se odnosi na zajedničke priče i interpretacije koje grupa ljudi kolektivno stvara kako bi dala smisao svojim iskustvima i uspostavila zajedničko razumijevanje svog identiteta i mesta u društvenom svijetu.

Rješavanje sukoba

Konflikt je u društvenim naukama zamišljen kao antagonistički odnos između pojedinaca i/ili kolektiva, u nadmetanju za posjedovanje, korišćenje ili iskorišćavanje dobara dostupnih za zadovoljenje potreba (Treccani, 2024).

Razrješavanje sukoba se stoga odnosi na procese kojima se ovi antagonistički odnosi rješavaju. Konkretno, obuhvata sistematsku primjenu strategija koje imaju za cilj ublažavanje, upravljanje i transformaciju sukoba u društvu.

Ujedinjene nacije su obezbijedile sveobuhvatan okvir za rješavanje sukoba u cilju održivog razvoja broj 16 „Mir, pravda i jake institucije“. Prema ovoj definiciji, rješavanje sukoba uvijek treba uključivati promociju socijalne pravde, jednakosti i kolektivnog pristupa dugoročnom miru koji podstiče inkluzivne i participativne procese.

Ublažavanje sukoba i seiranje njihovih ključnih elemenata mora ići uz analizu strukturnih nejednakosti i neravnoteže moći. Zapravo, sukobi se ne mogu riješiti samo brisanjem površnih antagonizama. Posebno, u slučaju društvenih sukoba, rješavanje kulturnih razlika je fundamentalno.

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Transformacija sukoba

Transformacija sukoba je srednja faza životnog ciklusa sukoba. Stoga je to dinamičan i participativan proces u kojem se pojedinci i zajednice uključuju s ciljem promjene prirode sukoba.

Transformacija sukoba podrazumijeva prelazak sa praktičnog rješavanja problema na rješavanje temeljnih i sistemskih uzroka. Glavna karakteristika transformacije sukoba je vezana za konstruktivni pristup. Daleko od toga da je N-ti kolektivni destruktivni pristup, on ide dalje od toga predlažući inovativnu konstruktivnu teoriju za transformaciju sukoba koji je u toku. Ova dugoročna strategija treba da bude održiva i interseksionalna.

Transformacija sukoba stoga podrazumijeva korišćenje međusobnog razumijevanja, odnosa i izgradnje povjerenja među strankama, osnaživanje i marginaliziranih mirovnih grupa i ranjivih komponenti društva, snažnu i transverzalnu upotrebu kulturološke osjetljivosti i participativni pristup donošenju odluka. Štaviše, u takvim procesima je potreban zajednički cilj za sistemske promjene i dobrovoljno pridržavanje ovih principa.

Ljudska prava

Ljudska prava su prava inherentna svim ljudskim bićima, bez obzira na rasu, pol, nacionalnost, etničku pripadnost, jezik, vjeru ili bilo koji drugi status. Ljudska prava uključuju pravo na život i slobodu, slobodu od ropstva i torture, slobodu mišljenja i izražavanja, pravo na rad i obrazovanje i još mnogo toga. Svako ima pravo na ova prava, bez diskriminacije. (Ujedinjene nacije)

Socijalna inkluzija

Socijalna inkluzija je proces poboljšanja uslova pod kojima pojedinci i grupe učestvuju u društvu – poboljšanje sposobnosti, mogućnosti i dostojanstva onih koji su u nepovoljnem položaju na osnovu njihovog identiteta. (Svjetska banka)

Zacjeljenje traume

Prema Judith Lewis Herman, cilj zacjeljenja traume je da žrtvama pruži osjećaj da ponovo imaju kontrolu nad svojim životima. Herman identificira tri faze kroz koje žrtve traume prolaze kao dio procesa zacjeljenja: sigurnost, priznanje i ponovno povezivanje.

Ova definicija se jasno odnosi na psihološki domen traume. Društveno govoreći, iscjeljenje traume je proces koji uključuje adresiranje traumatskih iskustava i posljedični oporavak.

Američko udruženje psihologa (APA) definiše traumu kao emocionalni odgovor na užasan događaj. APA takođe spominje da su šok i poricanje tipični nakon ovog događaja i identificuje

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

dugoročne reakcije kao nepredvidive emocije, flashbackove, zategnute odnose, pa čak i fizičke simptome.

Zacjeljenje traume stoga ima za cilj da podrži nečije putovanje ka oporavku. Konkretno, sastoji se u identifikaciji i razumijevanju traume i njenog uticaja kako na pojedince tako i na njihov kolektiv. Implementacija pristupa zasnovanog na traumi je ključ za izgradnju sigurnog okruženja sa podrškom. Zacjeljenje traume se često opisuje kao visoko individualizovan proces, zbog činjenice da su traume jedinstvene. Bez obzira na to, traume mogu uključiti čitave zajednice ili regije, a društveno ili vođstvo zajednice u ovim slučajevima može pomoći u informisanju pojedinaca i zajednica u isto vrijeme. U slučaju da traume ne uključuju samo pojedinca, već i zajednice ili društva, od suštinske je važnosti da se integrišu sa društvenom podrškom, podstičući otpornost i dijeleći tehnike koje mogu osnažiti ove narode u smislu kulturološke osjetljivosti i suočavanja s traumama.

6. OPERATIVNI KURIKULUM

Ovdje ćete naći osam tehnika prijavljivanja, a za svaku od njih će biti razvijene i detaljno opisane po dvije aktivnosti.

1. Tehnika prijavljivanja životne priče kroz vremensku liniju

a) Šta imamo zajedničko?

Naziv sesije	Šta imamo zajedničko?
Trajanje	110 minuta
Nivo težine	Srednje teško
Implementacija	Facilitator okuplja učesnike nakon što ih je odabrao putem procesa intervjuja istražujući njihovu spremnost za aktivnost samorefleksije, u sigurnom okruženju. Facilitatori ih pozivaju da na papiru predstave svoje živote sa ključnim događajima, pozitivnim i negativnim iskustvima. Zatim, facilitator podstiče refleksiju o zajedničkim temama i razlikama, olakšavajući neutralnu grupnu diskusiju kako bi proširoio prostor za sigurnu komunikaciju i pripremio učesnike za dalje kolektivne refleksije i sesije tretmana trauma.
Pozadina	Učesnicima se ohrabruje da podijele neke vrlo lične detalje i događaje iz svog života, zbog čega ih facilitatori kontaktiraju prije sesije i detaljno objašnjavaju potencijalne okidače aktivnosti, osiguravajući svoju ulogu kao rješavači konfliktova.
Cilj sesije	Svrha sesije je podsticanje refleksije o zajedničkim temama i razlikama kako bi se unaprijedilo kolektivno iscjeljivanje od trauma.
Ciljevi	<ol style="list-style-type: none">Izgraditi osnove povjerenjaPodsticati objektivno učešće

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

	3. Prihvatanje prošlosti
Adresirane kompetencije	1. Saosjećanje 2. Samorefleksija 3. Aktivno slušanje
Metodologija i metode	1. Stvaranje sigurnog prostora 2. Facilitatorima su potrebne vještine aktivnog slušanja i rješavanja konflikata
Tok sesije	Ova sesija ima za cilj da obuhvati srednju fazu procesa kolektivnog pomirenja. 1. Uvod: Trener objašnjava sesiju (10 minuta) 2. Učesnici crtaju svoju životnu liniju na papiru (40 minuta) 3. Svaki učesnik predstavlja svoju životnu liniju grupi (20 minuta) 4. Grupna diskusija (20 minuta) 5. Debriefing (20 minuta)
Potrebni materijali	1. Papiri 2. Boje 3. Stolice 4. Stolovi
Osnovni dokument i dalja čitanja	The Power of Meaning: Crafting a Life That Matters (E. Esfahani Smith) Life Story Research (D. P. McAdams, R. Josselon, A. Lieblich) Narrative Therapy in Practice: The Archeology of Hope (R. Moodley, M. Schabas, D. McIlwain) The Storytelling Animal: How Stories Make Us Human (J. Gottschall)
Preporuke za buduće trenere/fasilitatore	Produbiti znanje o istorijskim iskustvima pojedinaca koja mogu poslužiti kao uzorci za kolektivno razumijevanje tehnike pripovijedanja.

b) Da li se krećemo istim putem?

Naziv sesije	Da li se krećemo istim putem?
Trajanje	100 minuta
Nivo težine	Srednje teško
Implementacija	Facilitator okuplja učesnike, nakon što ih je odabrao putem intervjuja istražujući njihovu spremnost za aktivnost samorefleksije, u sigurnom prostoru. Cilj ove aktivnosti su mladi sa migrantskim pozadinama. Facilitatori ih pozivaju da na papiru predstave put koji ih je doveo do značajnog dostignuća u njihovim životima. Zatim, facilitator podstiče refleksiju o preprekama na koje su naišli, ohrabrujući neutralnu grupnu diskusiju kako bi proširio prostor za sigurnu komunikaciju i pripremio učesnike za dalje kolektivne refleksije i sesije tretmana trauma.

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Pozadina	Učesnici su ovdje ohrabreni da podijele neke vrlo lične detalje i događaje iz svojih života, što je razlog zašto ih facilitatori kontaktiraju prije sesije i detaljno objašnjavaju potencijalne okidače aktivnosti, osiguravajući svoju ulogu kao rješavači konfliktova. Konkretno, učesnici za ovu aktivnost dijele zajedničku migrantsku pozadinu, pa stoga facilitatori trebaju imati prethodno znanje o procesima stigmatizacije i kolektivnim odgovorima na traumu.
Cilj sesije	Cilj sesije je podsticanje refleksije o preprekama na koje su naišli u životu i unapređivanje puteva socijalne inkluzije u multikulturalnim društvima.
Ciljevi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izgraditi osnove povjerenja među učesnicima 2. Podsticati neosuđujuće učešće 3. Unaprijediti stvaranje sigurnog prostora 4. Ojačati učesnike kroz prihvatanje njihove prošlosti 5. Podsticati socijalnu inkluziju 6. Unaprijediti međusobno razumijevanje
Adresirane komptencije	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktivno slušanje 2. Proaktivna kolektivna refleksija 3. Kritičko razmišljanje 4. Samorefleksija
Metodologije i metode	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stvaranje sigurnog prostora 2. Neosuđujuće vođenje neformalne sesije 3. Neformalne tehnike 4. Intersekcionalnost
Tok sesije	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uvod: trener objašnjava sesiju (10 minuta) 2. Učesnici crtaju svoj put na papiru (40 minuta) 3. Kolektivna diskusija (30 minuta) 4. Razgovor o sesiji (20 minuta) <p>Pitanja za diskusiju:</p> <p>Kako ste uspjeli da postignete svoje najveće rezultate? Koji je vaš cilj u trenutnoj fazi života? Koji su ciljevi koji će vas usmjeriti prema vašem cilju? Odakle crpite inspiraciju? Molimo vas da podijelite jedan citat, pjesmu ili nešto slično što vas motiviše?</p>
Potrebni materijali	<ol style="list-style-type: none"> 1. Papiri 2. Bojice 3. Stolice 4. Stolovi
Osnovni dokument i dodatna literatura	<p>The Power of Meaning: Crafting a Life That Matters (E. Esfahani Smith)</p> <p>Life Story Research (D. P. McAdams, R. Josselson, A. Lieblich)</p> <p>Narrative Therapy in Practice: The Archeology of Hope (R. Moodley,</p>

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

	M. Schabas, D. McIlwain) The Storytelling Animal: How Stories Make Us Human (J. Gottschall)
Preporuke za buduće trenere/fasilitatore	Produbiti znanje o temama i problemima vezanim za migracije, poput predrasuda, stereotipa i sistema dobrodošlice u nacionalnim kontekstima.

2. Buduće pripovijedanje

a) Priča o perspektivama

Naziv sesije	Priča o perspektivama
Trajanje	120 minuta
Nivo težine	Srednje teško
Implementacija	Ova sesija ima za cilj da obuhvati završnu fazu puta socijalne inkluzije koji počinje od međusobnog razumijevanja i dijeljenog znanja o razlikama i sličnostima među različitim ljudima. Facilitator okuplja učesnike različitih pozadina. Cilj za ovu aktivnost čine mлади koji su povezani sa zajednicom i predstavnici lokalnih vlasti.
Pozadina	Grupa treba da se sastoji od dva različita segmenta društva: lokalnih vlasti i mlađih ljudi. Nije im potrebno da dijele lične detalje i/ili događaje iz svog života, ali treba da se pridruže naporima ka dijeljenju budućih perspektiva. Facilitatori imaju ključnu ulogu u selekciji učesnika, tj. da obezbijede efektivno predstavljanje različitih zajednica prisutnih u gradu/regionu. Procesi stigmatizacije treba da budu izbjegnuti, zahvaljujući kolektivnom odgovoru na trenutne potrebe i dijeljenju budućih ishoda.
Svrha sesije	Cilj sesije je podstaći refleksiju o budućim perspektivama i zajedničkim ciljevima kako bi se podstakla socijalna inkluzija i unaprijedilo ravnopravno predstavljanje u procesu donošenja odluka.
Ciljevi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stvaranje inkluzivnih prostora za donošenje odluka 2. Razmatranje efikasnih rješenja za socijalnu inkluziju 3. Osiguravanje jednakog predstavljanja zajednica
Kompetencije koje se obrađuju	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kritičko razmišljanje 2. Lateralno razmišljanje 3. Rješavanje problema 4. Buduće perspektive
Metodologije i metode	<ol style="list-style-type: none"> 1. Interseksionalnost 2. Učešće i dijeljenje u donošenju odluka 3. Neformalno obrazovanje

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Tok sesije	<ol style="list-style-type: none"> 1. Facilitator pruža informacije o sesiji i daje prostor učesnicima da se predstave. 2. Facilitator pruža prostor za predstavnike grupa da podijele svoj pogled na trenutne izazove sa kojima se suočava lokalna zajednica (30 minuta). 3. Facilitator otvara diskusiju o željenim budućim perspektivama koje su zastupljene zajednice i opisuje dvije dimenzije: volju i viđenje budućnosti vlasti i želje i potrebe zajednice, proistekle iz trenutnih iskustava. Facilitator pravi vizuelnu reprezentaciju zajedničkih osnova za buduće perspektive dok predstavnici to predstavljaju (20 minuta). 4. Zatim, predstavnici vlasti se angažuju u kreiranju okvira i ideja za buduće akcije (30 minuta). Svaka komponenta može opisati različitu buduću perspektivu, ali facilitator poboljšava zajednički pogled na dijeljene ishode. 5. Konačna rasprava (20 minuta). <p>Pitanja za diskusiju:</p> <p>Da li vam je ova sesija pomogla da bolje razumijete jedni druge? Da li ste voljni da učestvujete u aktivnosti koja će se nastaviti nakon ove sesije?</p>
Potrebni materijali	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vizuelni online alati, poput Canve 2. Materijali za crtanje/slikanje
Osnovni dokument i dodatna literatura	<p>The Future Storytelling (Museum of the Moving Image) Futurentainment: Yesterday the World Changed, Now It Is Your Turn (M. Walsh) Storytelling for Virtual Reality: Methods and Principles for Crafting Immersive Narratives (J. Bucher, J. Casper) The Future of Interactive Storytelling: Designing Immersive and Interactive Experiences (D. Benyon)</p>
Preporuke buduće trenere	Facilitator treba istražiti situacije na lokalnom nivou, te donijeti neke primjere i dobre prakse koje će podijeliti kao uzorke.

b) Možemo li predvidjeti buduće izazove?

Naziv sesije	Možemo li predvidjeti buduće izazove?
Trajanje	100 minuta
Nivo težine	Srednje teško
Implementacija	Ova sesija se bavi završnom fazom puta socijalne inkluzije koji počinje od međusobnog razumijevanja i dijeljenja znanja o različitim perspektivama. Facilitator okuplja mlade učesnike iz različitih pozadina.

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Pozadina	Učesnici koji učestvuju u ovoj aktivnosti nisu obavezni da se međusobno poznaju. Oni predstavljaju različite komponente unutar mlade zajednice. Stoga su pozvani i ohrabreni da podijele buduće perspektive umesto ličnih detalja ili iskustava. Pozvani su da razmišljaju o društvenim pitanjima i rješenjima za stvaranje "sigurnog za sve" društva. Procesi stigmatizacije treba da budu izbjegnuti, zahvaljujući kolektivnom odgovoru na trenutne potrebe i dijeljenju budućih ishoda.
Cilj sesije	Cilj sesije je podstači refleksiju o budućim zajedničkim ciljevima kako bi se podstakla socijalna inkluzija i unaprijedilo kritičko razmišljanje o savremenim pitanjima koja utiču na prostore u kojima žive.
Ciljevi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stvaranje produktivnih prostora za akciju 2. Definisanje zajedničkih izazova i dijeljenih rješenja 3. Podsticanje socijalne inkluzije i rješavanje socijalnih/urbanih konflikata
Adresirane kompetencije	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kritičko razmišljanje 2. Rješavanje problema 3. Aktivno slušanje 4. Grupni rad
Metodologija i metode	<ol style="list-style-type: none"> 1. Neformalno obrazovanje 2. Intersekcionalnost 3. Siguran prostor za buduće preporuke
Tok sesije	<ol style="list-style-type: none"> 1. Facilitator počinje tako što traži od učesnika da podijele koji su najveći izazovi u njihovim zajednicama. (5 minuta) 2. Učesnici, podijeljeni u grupe (u zavisnosti od broja), biraju temu za diskusiju među onima koje su predstavili drugi. (15 minuta) 3. Facilitatori traže od učesnika da diskutuju o ovim glavnim temama u plenarnim sesijama, pomažući tačnost debate i koristeći flip chart za bilježenje ključnih tema. (25 minuta) 4. Učesnici se vraćaju u svoje grupe i dodjeljuju se određenom problemu. Cilj je da svaka grupa pronađe kolektivno rješenje/odlučivanje. Učesnici su pozvani da predstave budući ishod nakon što je izazov proučen i riješen grafički ili vizuelno, koristeći alate vještačke inteligencije ili analogni materijal poput olovki, boja i papira. (40 minuta) 5. Facilitator održava konačnu diskusiju (20 minuta) <p>Pitanja za diskusiju:</p> <p>Kako će se promeniti stvari zahvaljujući vašem rješenju?</p> <p>Kako su zajednice bile pogodjene?</p> <p>Da li postoje neka nova pitanja koja mogu proistekti iz vašeg rješenja?</p>

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Potrebni materijali	<ol style="list-style-type: none"> 1. Flip chart 2. Boje, papiri 3. Canva ili slični alati za grafički dizajn
Osnovni dokument i dalja literatura	<p>The Future Storytelling (Museum of the Moving Image) Futurentainment: Yesterday the World Changed, Now It Is Your Turn (M. Walsh) Storytelling for Virtual Reality: Methods and Principles for Crafting Immersive Narratives (J. Bucher, J. Casper) The Future of Interactive Storytelling: Designing Immersive and Interactive Experiences (D. Benyon)</p>
Preporuke buduće trenere/fasilitatore	Aktivno uključivanje u grupu učesnika, podsticanje diskusije intervenišući u debati.

3.Eye-to-eye Storytelling

- a) Da li možete zadržati ovaj kontakt očima?

Naziv sesije	Da li možete zadržati ovaj kontakt očima?
Trajanje	120 minuta
Nivo težine	Lako
Implementacija	Ova sesija ima za cilj da obuhvati početnu fazu puta socijalne inkluzije ili rješavanja konflikta. Zapravo, cilj joj je da razbije barijere koje postoje kada se susretнемo sa drugima, jačajući duboku povezanost kroz korišćenje očiju i fizičkog prisustva u istom prostoru. Facilitator okuplja mlade ljude iz različitih okruženja.
Pozadina	Učesnici u ovoj aktivnosti nisu obavezni da se međusobno poznaju. Kolektivna vježba zapravo ima za cilj da razbije barijere predrasuda i stereotipa. Nije im potrebno da dijele lične detalje, izazovne životne prirode i ili događaje, ali moraju da se pridruže naporima ka dijeljenju nekih elemenata koji predstavljaju njihovu ličnost. Facilitatori imaju ključnu ulogu u selekciji učesnika, morajući da obezbijede efektivno predstavljanje ljudi različitih pozadina. Procesi stigmatizacije treba da se izbjegnu.
Cilj sesije	Svrha sesije je podsticanje razmišljanja o iskustvima i osećanjima prilikom uspostavljanja ličnog odnosa, kroz kontakt očima, sa drugima. Pomaže u sposobnosti povezivanja sa ljudima različitih pozadina i uloga u zajednici.
Ciljevi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Izgradnja veza 2. Izražavanje emocija 3. Poboljšavanje empatije

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Adresirane kompetencije	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktivno slušanje 2. Ciljno usmjeren stav 3. Intersekcionalnost
Metodologija i metode	<ol style="list-style-type: none"> 1. Intersekcionalnost 2. Neformalno obrazovanje
Tok sesije	<ol style="list-style-type: none"> 1. Facilitator pomaže učesnicima da se upare, osiguravajući raznovrsnost ljudi u istom paru (10 minuta). 2. Facilitator poziva učesnike da podijele ličnu priču sa partnerom, održavajući kontakt očima (20 minuta). 3. Jedan partner iz para počinje da rotira, zahvaljujući proaktivnosti facilitatora koji osigurava održavanje sigurnog prostora i aktivnog slušanja (60 minuta). 4. Facilitator poziva sve učesnike na plenarnu sesiju kako bi diskutovali o iskustvu koje su upravo završili (30 minuta). <p>Pitanja za diskusiju:</p> <p>Da li ste promijenili način na koji ste pričali priču u skladu sa osobom koja je slušala?</p> <p>Kako ste se osjećali dok ste pričali priču uz kontakt očima?</p> <p>Da li smatrate da je ova aktivnost izazovna? Ako jeste, molimo vas da objasnite zašto.</p>
Potrebni materijali	Nisu potrebni specifični materijali, osim tišeg prostora.
Osnovni dokument i dodatna literatura	<p>The Power of Eye Contact (M. Ellsberg)</p> <p>The Art of Communicating (T. Nhat Hanh)</p> <p>Winning Body Language (M. Bowden)</p> <p>The Lost Art of Listening: How Learning to Listen Can Improve Relationships (M. P. Nichols)</p>
Preporuke za buduće trenere/fasilitatore	<p>Prije treninga, facilitatori treba da traže pozitivne primjere pripovjedanja oči u oči za socijalnu inkluziju i rješavanje konflikata. Takođe se ohrabruje da facilitatori sproveđu ovu aktivnost u maloj grupi, sa maksimalnim učešćem od deset osoba.</p>

b) Krug priča

Naziv sesije	Krug priča
Vrijeme trajanja	60/90 minuta
Nivo težine	Lako
Implementacija	Ova sesija ima za cilj da obuhvati početnu fazu društvene inkluzije ili rješavanja konflikata. Zapravo, cilj je da se razbiju barijere koje postoje prilikom susreta sa drugom osobom, tako što će se

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

	unaprijediti duboka veza kroz korišćenje zajedničkih procesa izgradnje narativa.
Pozadina	Učesnici u ovoj aktivnosti nisu obavezni da se poznaju. Ovaj kolektivni zadatak zapravo ima za cilj da razbije barijere predrasuda i stereotipa. Nisu obavezni da dijele lične detalje ili događaje koji ih pokreću, ali treba da se pridruže naporima ka dijeljenju nekih elemenata koji predstavljaju njihovu ličnost. Facilitatori imaju ključnu ulogu u selekciji učesnika, treba da obezbijede efektivnu reprezentaciju ljudi sa različitim pozadinama. Procesi stigmatizacije treba da se izbjegavaju.
Cilj sesije	Sesija ima za cilj unaprjeđenje uspostavljanja neformalnog okruženja za sastanke, što se smatra fundamentalnim za buduće korake u procesu iscijeljenja. To pomaže sposobnosti povezivanja sa ljudima različitih pozadina i uloga u zajednici.
Ciljevi	<ol style="list-style-type: none"> Razbiti barijere koje mogu usporiti kolektivni proces iscijeljenja Stvarati neformalna okruženja i zajednička pravila za buduće sesije iscijeljenja trauma
Adresirane kompetencije	<ol style="list-style-type: none"> Dinamičnost Samorefleksija Aktivno slušanje
Metodologije i metode	<ol style="list-style-type: none"> Aktivno slušanje Intersekcionalnost
Tok sesije	<ol style="list-style-type: none"> Facilitator okuplja učesnike i traži ih da sjednu u krug. (5 minuta) Jedna osoba počinje da priča priču sa jednom ili dvije rečenice. Osoba lijevo od nje nastavlja priču sa još jednom ili dvije rečenice, nadovezujući se na ono što je prva osoba rekla. Krug nastavlja istim putem, i svaki učesnik dodaje nešto na prethodno. Priča se završava kada se krug zatvori (30/60 minuta, zavisno od broja učesnika). Završna diskusija (20 minuta). <p>Pitanja za diskusiju:</p> <p>Da li je ishod priče bio očekivan?</p> <p>Kako ste odlučili kako ćete nastaviti priču?</p> <p>Da li biste nešto promijenili u vezi sa pričom?</p>
Potrebni materijali	<ol style="list-style-type: none"> Stolice Prostor bez buke
Osnovni dokument i dodatna literatura	<p>The Power of Eye Contact (M. Ellsberg) The Art of Communicating (T. Nhat Hanh) Winning Body Language (M. Bowden) The Lost Art of Listening: How Learning to Listen Can Improve Relationships (M. P. Nichols)</p>

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Preporuke za buduće trenere/fasilitatore	Prije treninga, facilitatori mogu prikupiti ključne riječi u slučaju da se pruži mogućnost korišćenja ove aktivnosti za dalju kolektivnu refleksiju.
--	--

4. Podkast

- a) Da li znate tradicije mog regiona?

Naziv sesije	Da li znate tradicije mog regiona?
Trajanje	220 minuta
Nivo težine	Srednje teško
Implementacija	Ova sesija ima za cilj da obuhvati srednju fazu društvene inkluzije ili rješavanja konflikata. Zapravo, cilj je stvaranje materijala koji će biti fundamentalni u finalnoj fazi sa namjerom da se generišu i osmисle buduća rešenja.
Pozadina	Učesnici u ovoj aktivnosti treba da budu iz iste zajednice. Kolektivna vježba ima za cilj da se diskutuje o načinu na koji gradimo zajedničke tradicije i da se osigura da svaki učesnik razumije proizvoljnu stranu stvaranja kulture. Stoga, facilitatori imaju ključnu ulogu u opisivanju efektivnih ishoda aktivnosti: razumjevanje agencije i kultura.
Cilj sesije	Sesija ima za cilj stvaranje kolektivnih materijala za buduće korake u procesima isceljenja trauma u neformalnim okruženjima.
Ciljevi	<ol style="list-style-type: none">1. Proizvodnja sveobuhvatnog podkasta koji odražava kulturu učesnika.2. Razvijanje kritičkog razmišljanja.3. Unaprjeđenje razmišljanja o rješavanju problema.4. Podsticanje prihvatanja raznolikosti.
Adresirane kompetencije	<ol style="list-style-type: none">1. Dinamičnost2. Analitičko razmišljanje3. Kritičko razmišljanje
Metodologije i metode	<ol style="list-style-type: none">1. Snimanje2. Aktivno slušanje3. Analitičko razmišljanje
Tok sesije	<ol style="list-style-type: none">1. Facilitator dijeli učesnike u grupe i traži od njih da identifikuju događa ili tradiciju koja je dio njihove kulture (10 minuta).2. Svaka grupa zapisuje set kratkih otvorenih pitanja o odabranoj temi (20 minuta).3. Zatim, jedan učesnik intervjuje i snima člana zajednice - poznatog po razumijevanju i poznavanju kolektivnih tradicija - odgovarajući na pitanja (30 minuta).

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

	<p>4. Dva predstavnika po grupi zatim snimaju podkast dodajući uvide učesnika snimanju (ovaj proces može trajati do 120 minuta). Konačni proizvod ne sme biti duži od 20 minuta.</p> <p>Pitanja za diskusiju:</p> <p>Kako su vas iznenadili odgovori vaših ispitanika?</p> <p>Koja je najvažnija pouka iz ove aktivnosti?</p> <p>Da li je kolektivni rad bio efikasan?</p>
Potrebni materijali	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mikrofoni 2. Snimači 3. Kamere 4. Softveri za kreiranje podkasta online 5. Prostor bez buke
Osnovni dokument i dodatna literatura	<p>Podcasting 101: the ultimate guide to podcasting (J.L.Dumas)</p> <p>Podcasting for Dummies (T. Morris, C. Tomasi)</p> <p>The Podcast Host: How to Start a Podcast (C. Gray)</p> <p>Podcast Launch: A Step by Step Podcasting Guide (C. Cumby, A. Wich)</p>
Preporuke buduće trenere za	Treneri treba da budu upoznati sa trendovima u podcastingu. Takođe, važno je osigurati prostor bez buke.

b) Dear buildings

Naziv sesije	Dear buildings
Vrijeme trajanja	140 minuta (može biti duže)
Nivo težine	Srednje teško
Implementacija	Ova sesija obuhvata završnu fazu puta socijalne inkluzije ili rješavanja konflikata. Zapravo, cilj je stvaranje materijala koji će široj javnosti predstaviti koncepte naučene tokom prethodnih faza iscijeljenja.
Pozadina	Učešnici u ovoj aktivnosti moraju biti iz istog grada. Ideja okupljanja ljudi istog uzrasta i istih urbanih prostora korak je ka kolektivnom razumijevanju različitih perspektiva sa ciljem promovisanja socijalne inkluzije.
Svrha sesije	Sesija ima za cilj stvaranje kolektivnih materijala za buduće korake u procesima iscijeljenja trauma i socijalne inkluzije u neformalnim okruženjima.
Ciljevi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podsticanje socijalne inkluzije kroz razumijevanje gradova 2. Unaprijeđenje kritičkog razmišljanja o agenciji kroz upotrebu personifikacije 3. Raspravljanje o mogućim ishodima koji proističu iz kolektivnog razmišljanja o istorijskim događajima koji utiču na grad

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Kompetencije koje se obrađuju	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kreativno razmišljanje 2. Aktivno slušanje
Metodologije i metode	<ol style="list-style-type: none"> 1. Istraživanje urbanih područja 2. Fotografski i video zapisi 3. Interseksionalnost
Tok sesije	<ol style="list-style-type: none"> 1. Facilitator dijeli učesnike u 2 ili više grupa i traži od svake grupe da identificuje zgradu sa istorijskom vrijednošću za građanstvo (15 minuta). 2. Svaka grupa priča o scenariju o istorijskom događaju koji je promijenio priču grada i njegovih ljudi. Pričaju priču kroz perspektivu zgrade (proces pisanja može trajati do 60 minuta). 3. Grupe zatim pozivaju da snime podkast na osnovu scenarija (60 minuta). 4. Konačni proizvod ne smije biti duži od 30 minuta. 5. Konačno debriefovanje (30 minuta). <p>Pitanja za diskusiju: Kako se vaš pogled na zgradu promjenio nakon snimanja podkasta? Šta ste naučili iz ove aktivnosti? Koju ličnost ste dali zgradi i zašto?</p>
Potrebni materijali	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mikrofoni 2. Snimači 3. Kamere 4. Online softveri za kreiranje podkasta 5. Mapa grada 6. Google Earth 7. Google Maps Street View
Dokument o pozadini i dodatna literatura	Podcasting 101: the ultimate guide to podcasting (J.L.Dumas) Podcasting for Dummies (T. Morris, C. Tomasi) The Podcast Host: How to Start a Podcast (C. Gray) Podcast Launch: A Step by Step Podcasting Guide (C. Cumby, A. Wich)
Preporuke za buduće trenere	Treneri bi trebali pružiti vođenje tokom svih faza kreiranja.

5. Krug opraštanja

- a) Šta je opraštanje?

Naziv sesije	Šta je opraštanje?
Trajanje	90 minuta
Nivo težine	Teško

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Implementacija	Ova aktivnost treba da bude implementirana u naprednoj ili finalnoj fazi puta zacjeljenja traume ili rješavanja konflikta. S obzirom na to da se nosi sa temom opraštanja – koja zahtijeva emotivnu dubinu, samo-analizu i introspekciju – neke pripremne sesije za buđenje ovih sfera analize su neophodne.
Pozadina	Učesnici već treba da poznaju jedni druge i imaju uspostavljen dobar nivo povjerenja
Cilj sesije	Učesnici treba da razmisle o temi opraštanja i kako ovo utiče na proces ličnog zacjeljenja
Ciljevi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podsticati svijest o moći opraštanja za prevazilaženje bijesa i ozlojeđenosti 2. Neka učesnici podijele svoje emocije i priče koje ne mogu često da dijele 3. Stvaranje osjećaja jedinstva u grupi
Adresirane kompetencije	Socijalna empatija; aktivno slušanje; samorefleksija i otvorena srčanost
Metodologija metode	i Prepričavanje oči u oči; sloboda govora; ko-konstrukcija značenja
Tok sesije	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fasilitator traži od učesnika da razmisle o trenutku kada su oprostili nekome ili je njima oprošteno (10 minuta). 2. Zatim, učesnici se pozivaju da naizmjenično dijele svoje priče o oproštaju u krugu (intervencije ne duže od 5 minuta – cijeli proces ne bi trebao da bude duži od 60 minuta). 3. Nakon svake priče, ostavite vrijeme za refleksiju i diskusije (svaka po 5 minuta). 4. Zaključite aktivnost završnom diskusijom o podijeljenim pričama (20 minuta). <p>Pitanja za diskusiju:</p> <p>Zašto vam je teško da oprostite?</p> <p>Šta osjećate nakon što nekome oprostite?</p> <p>Šta opraštanje mijenja u vašem odnosu sa drugima?</p>
Potrebni materijali	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stolice 2. Tih prostor
Osnovni dokument i dodatna literatura	"The Anatomy of Peace: Resolving the Heart of Conflict" by The Arbinger Institute "The Little Book of Restorative Justice" by Howard Zehr

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Preporuke buduće trenere/fasilitatore	za Budite pažljivi u kreiranju sigurnog prostora. Facilitatori su pozvani da skupe podatke iz istraživanja o uticaju oprštanja i da insistiraju na njegovom potencijalu kao transformativne akcije sa učesnicima.
---	---

b) Priče o oprštanju

Naziv sesije	Priče o oprštanju
Trajanje	115 minuta
Nivo težine	Teško
Implementacija	Ova aktivnost treba da bude implementirana u naprednoj fazi socijalne inkluzije. Prethodne aktivnosti mogu biti implementirane radi kreiranja prijateljske atmosfere i zagrijavanja za ovu intenzivnu komunikativnu aktivnost.
Pozadina	Učesnici su mladi ljudi su migracionom pozadinom. Bolje je koristiti široko razumijevanje migracije: može da potiče od njihovih roditelja i ne neophodno iz/u stranu državu.
Cilj sesije	Podsticanje empatije i promovisanje zacjeljenja.
Ciljevi	<ol style="list-style-type: none">1. Ohrabrenje samorefleksije2. Građenje povjerenja i konekcije
Adresirane kompetencije	<ol style="list-style-type: none">1. Empatija2. Samorefleksija3. Komunikacija
Metodologija i metode	<ol style="list-style-type: none">1. Vizuelno prepričavanje2. Kreativnost
Tok sesije	<ol style="list-style-type: none">1. Učesnici su pozvani i ohrabreni da dijele lične priče o njihovom iskustvu u kontekstu migracija (30 minuta).2. Fasilitator otvara diskusiju istražujući različite aspekte: empatiju, saosjećanje, oprštanje i otpuštanje (30 minuta).3. Učesnici iskazuju svoje misli i emocije kroz umjetnost – crtanje, slikanje, kolaž (40 minuta).4. Učesnici predstavljaju svoj rad grupi (10 minuta).5. Fasilitator zatim pita učesnike da podijele jednu riječ kojom bi opisali svoje iskustvo (10 minuta). <p>Pitanja za diskusiju:</p>

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

	Koliko vam je bilo teško da se prisjetite prošlih uspomena? Šta osjećate kada ljudi oko vas pričaju o migraciji? Šta oprashtanja mijenja u vašem odnosu sa drugima?
Potrebni materijali	Boje, platna, olovke, materijali za crtanje i slikanje
Osnovni dokument i dodatna literatura	"The Book of Forgiving: The Fourfold Path for Healing Ourselves and Our World" by Desmond Tutu and Mpho Tutu
Preporuke za buduće trenere/fasilitatore	Fasilitatori su pozvani da osiguraju efektivnost sigurnog prostora kroz promovisanje poštovanja i aktivnog slušanja. Dodatno, pozvani su da promovišu prednosti ili da ispričaju lična iskustva.

6. Porodično nasljeđe

Naziv sesije	Porodične uspomene
Trajanje	100 minuta
Nivo težine	Srednje
Implementacija	Ova aktivnost treba da bude implementirana u inicijalnoj fazi putanje socijalne inkvizije. Ovo gradi bazu samopouzdanja i ponosa o nečijoj prošlosti i porijeklu. Plus, pošto ljudi generalno uživaju da pričaju o svojem porijeklu, ovo može biti koristan ice breaker.
Pozadina	Učesnici su mlađi ljudi koji idealno dolaze iz različitih kulturnih pozadina. Ovo može pomoći bogatosti aktivnosti i služiti socijalnoj inkviziji.
Cilj sesije	Stvaranje prostora za dijeljenje ličnih pozadina i njegovanje svijesti o različitostima i njihovim vrijednostima.
Ciljevi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Neka učesnici razmišljaju o važnosti pamćenja i pripovijedanja porodičnih priča 2. Podsticanje kreativnosti 3. Podsticanje razmišljanja o porodičnom nasljeđu
Adresirane kompetencije	<ol style="list-style-type: none"> 1. Razvijanje kreativnosti 2. Razvijanje vještina komunikacije 3. Poboljšavanje samorefleksije

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Metodologija i metode	Figurativno pripovijedanje
Tok sesije	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fasilitatori podijele kratku ličnu priču o svojem porodičnom nasljeđu da postave ton i zadaju učešće (15 minuta). 2. Onda, učesnici su obezbijeđeni papirima i bojicama i ohrabreni da nacrtaju članove svoje porodice i da ispričaju priču (45 minuta). 3. Učesnici pokazuju svoje kreacije i dijele priče iza njih (30 minuta). 4. Završna diskusija (10 minuta). <p>Pitanja za diskusiju: Da li je bilo lako izabrati samo jednu priču? Šta bi članovi vaših porodica rekli o načinu na koji ste ispričali priču?</p>
Potrebni materijali	Papir, boje, stolice i stolovi
Osnovni dokument i dodatna literatura	"The Family Tree Toolkit: A Comprehensive Guide to Uncovering Your Ancestry and Researching Genealogy" by Kenyatta D. Berry. "Writing Family Histories and Memoirs" by Kirk Polking.
Preporuke za buduće trenere/fasilitatore	Fasilitator započinje sesiju objašnjavajući koncept porodičnog nasljeđa i njegove važnosti u razumijevanju svojeg identiteta.

b) Porodične tradicije

Naziv sesije	Porodične tradicije
Trajanje	100 minuta
Nivo teškoće	Lako
Implementacija	Ova aktivnost treba da bude implementirana u incijalnoj fazi putanje socijalne inkluzije ili liječenja traume. Ovo je aktivnost koja ohrabruje stvaranje ideja – koje grupa može da nadograđuje u sekundarnom trenutku.
Pozadina	Učesnici treba da budu omladinski radnici koji se obučavaju da implementiraju pripovijedanje u svom radu.

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Cilj sesije	Cijenjenje važnosti tradicija za građenje našeg sopstvenog osjećaja identiteta.
Ciljevi	<ol style="list-style-type: none"> Obezbeđivanje učesnika sa alatkama za uključivanje kulturološke senzibilnosti u svoju praksu Podsticanje dijaloga i poređenja među učesnicima različitog porijekla
Adresirane kompetencije	<ol style="list-style-type: none"> Razvijanje vještina grupnog rada Razvijanje vještina timskog rada Jačanje aktivnog slušanja Podsticanje kritičkog razmišljanja
Metodologija metode	<ol style="list-style-type: none"> Pripovijedanje oči u oči Brainstorming
Tok sesije	<ol style="list-style-type: none"> U malim grupama, učesnici dijele lične priče svojeg porodičnog nasljeđa sa fokusom na tradicije (30 minuta). Otvorene diskusije o tome kako priče utiču na njihov rad sa različitim populacijama mladih i na to kako uključiti kulturološku osjetljivost u njihovu praksu (30 minuta). Zaključite razmišljanjem o praktičnim koracima za integraciju kulturološke kompetencije i cijenjenja različitih porodičnih nasljeđa (30 minuta). Završna diskusija (10 minuta). <p>Pitanja za diskusiju:</p> <p>Šta tradicije mogu učiniti našem sadašnjem životu? Kako se tradicije mogu pretvoriti u sredstvo društvene integracije? Kako one mogu doprinijeti stvaranju multikulturalne grupe?</p>
Potrebni materijali	Bijela tabla i markeri za zapisivanje rezultata brainstorming-a
Osnovni dokument i dodatna literatura	"The Story of My Life: A Workbook for Preserving Your Legacy" by Sunny Jane Morton and Amy Johnson Crow. "Family History Detective: A Step-by-Step Guide to Investigating Your Family Tree" by Desmond Walls Allen.
Preporuke buduće trenere/fasilitatore	Uvjerite se da postoji zajednički temelj razumijevanja i empatije.

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

7. Pripovijedanje u zajednici

a) Otvaranje

Naziv sesije	Otvaranje
Trajanje	80 minuta
Nivo težine	Teško
Implementacija	Ova aktivnost treba da pokrije srednju ili završnu fazu puta zacjeljenja traume. Možda će zahtijevati pripremni rad na emocionalnoj komunikaciji, introspekciji i grupnim diskusijama.
Pozadina	Učesnici treba da budu mladi ljudi koji se lako otvaraju o ličnim sferama svojeg života. U idealnom slučaju, učesnici su upoznati sa terapijom. Savjetuje se ekstremna delikatnost.
Cilj sesije	Omogućiti učesnicima siguran prostor za dijeljenje svojih trauma.
Ciljevi	<ol style="list-style-type: none">1. Prenesite poruku da svi imamo neko traumatično iskustvo u svojoj prošlosti, tako razvijajući empatiju.2. Ohrabrite ljude da se otvore i podijele svoje iskustva u cilju da svoje trauma pretvore u nove kolektivne narrative.3. Razvijanje komunikacijskih vještina4. Poboljšanje samorefleksije
Adresirane kompetencije	<ol style="list-style-type: none">1. Empatija2. Povjerenje3. Hrabrost
Metodologija i metode	<ol style="list-style-type: none">1. Oči u oči pripovijedanje2. Pristup samorefleksije
Tok sesije	<ol style="list-style-type: none">1. Fasilitator poziva učesnike – koji to žele – da podijele priče vezane za traumu (60 minuta).2. Fasilitator poziva učesnike da otvore debatu na plenarnoj sjednici i ohrabruje učesnike da izraze kako su se osjećali tokom stvaranja procesa stvaranja naracije i pripovijedanja (30 minuta).3. Fasilitator završava sesiju izražavanjem zahvalnosti za hrabrost i ranjivost (10 minuta).4. Finalna diskusija (10 minuta). <p>Pitanja za diskusiju: Šta vam je bilo potrebno da podijelite svoju priču?</p>

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

	<p>Da li je razgovor dobar način da se suočite sa onim što vam se dogodilo?</p> <p>Šta imate zajedničko sa drugim učesnicima?</p>
Potrebni materijali	Stolice
Osnovni dokument i dodatna literatura	<p>"The Power of Story: Narrative Theory in Clinical Practice" by Lewis Mehl-Madrona</p> <p>"The Trauma-Informed Toolkit: How to Recognize, Respond to, and Resolve Trauma" by Susan Pease Banitt</p>
Preporuke buduće trenere/fasilitatore	Osigurajte okruženje bez osuđivanja i sa podrškom.

b) Slikanje murala

Naziv sesije	Slikanje murala
Trajanje	200 minuta (minimum)
Nivo težine	Srednje
Implementacija	Ova aktivnost se može realizovati sama, s obzirom na njene različite faze, trajanje i složenost organizacije.
Pozadina	Mladi u riziku od socijalne isključenosti. Fasilitator i organizatori sesije obezbeđuju korišćenje prostora za legalno slikanje murala.
Cilj sesije	Obezbeđivanje prostora za učesnike da se izraze i podijele svoju viziju kroz stvaranje umjetničkog djela koje ostaje van dužine sesije.
Ciljevi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Razvijanje komunikacionih vještina 2. Poboljšavanje samorefleksije 3. Razvijanje vještina timskog rada
Adresirane kompetencije	Saradnja, rad u grupama, kolektivno odlučivanje
Metodologije i metode	Timski rad; kolektivno slikanje
Tok sesije	<ol style="list-style-type: none"> 1. Fasilitator poziva učesnike da se uključe u sesiju razmišljanja kako bi razgovarali o potencijalnim temama za mural (30 minuta).

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Učesnici rade zajedno da bi skicirali grubi nacrt zasnovan na izabranoj temi (30 minuta). 3. Na kraju se izvode sesije slikanja (120 minuta po sesiji) (Preporuka: sastanite se više puta) 4. Finalna diskusija (20 minuta). <p>Pitanja za diskusiju: Šta je vaš najveći utisak iz ovog iskustva? Šta vidite u ovom muralu? Da li rezultat odstupa od originalnog plana? Kako?</p>
Potrebni materijali	Akrilne boje Prajmeri Materijali za pripremu površine (šmirgl papir, materijali za čišćenje) Zaštitna oprema (maska za disanje, rukavice, zaštita za naočare) Četke, valjci i sprej za boje Zaptivač/završni premaz Merdevine/skele Krpe/cerade Materijali za čišćenje (krpe, razređivač ili rastvarač)
Osnovni dokument i dalja čitanja	Knjige: "The Art of Spray Paint: Inspirations and Techniques from Masters of Aerosol" by Lori Zimmer and Jaime Rojo Youtube kanali: Kanali kao "Montana Cans" i "Sofa Art"
Preporuke buduće trenere/fasilitatore	Uvjerite se da se svaki glas čuje u procesu donošenja odluka

8.Art terapija

a) Točak emocija

Naziv sesije	Točak emocija
Trajanje	90 minuta
Nivo težine	Srednje
Implementacija	Ova aktivnost dobro funkcioniše kao energizer za putanju izlječenja trauma ili rješavanja sukoba. Prilagodljivo svim grupama – jer svi imaju neko razumijevanje svojih osjećanja.

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Pozadina	Mladi ljudi
Cilj sesije	Podići svijest učesnika o njihovim emocijama
Ciljevi	<ol style="list-style-type: none"> Učesnici mogu da identifikuju, podijele i diskutuju o svojim emocijama Učesnici mogu da pričaju o svojim emocijama Učesnici unapređuju svoje vještine aktivnog slušanja
Adresirane kompetencije	<ol style="list-style-type: none"> Emocionalna inteligencija komunikacija
Metodologija metode	i Figurativno pripovijedanje; slikarstvo
Tok sesije	<ol style="list-style-type: none"> Zamolite svakog učesnika da nacrtava svoj točak emocija gdje svaka emocija ima specifičnu boju (40 minuta). Učesnici pokušavaju da izraze što više emocija miješanjem boja. Na kraju, pozovite učesnike da podijele svoje kreacije i da diskutuju o njima (40 minuta). Završna diskusija (10 minuta). <p>Pitanja za diskusiju: Koje ste emocije vidjeli kod drugih koje niste uključili? Da li ste saznali za nove emocije? Koje boje biste dali ovim novim emocijama?</p>
Potrebni materijali	Boje i papir
Osnovni dokument i dalja čitanja	"Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ" by Daniel Goleman "Emotions Revealed: Recognizing Faces and Feelings to Improve Communication and Emotional Life" by Paul Ekman
Preporuke buduće trenere/fasilitatore	za Dajte kratak uvod o primarnim i sekundarnim emocijama i podržite grupu u kreativnoj fazi. Nađite reference u izvorima iznad – posebno u knjizi Paula Ekmana.

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

b) Kolaž identiteta

Naziv sesije	Kolaž identiteta
Trajanje	100 minuta
Nivo težine	Lako
Implementacija	Ova aktivnost je dobar početak za put ka socijalnoj inkluziji ili iscjeljenju trauma. Treba da se odvija u razigranom i kreativnom okruženju kako bi se podstaklo aktivno učešće i entuzijazam. Fokus je na stvaranju dobre energije u grupi, da se svaki učesnik osjeća uključeno i kao dio grupe.
Pozadina	Ova aktivnost je prilagođena heterogenim grupama ljudi kao način da se ljudi bolje upoznaju. Takođe može da funkcioniše kao pripremna aktivnost za sledeće aktivnosti, jer pomaže fokusiranju na introspekciju i samorefleksiju.
Cilj sesije	Biti sposoban za izražavanje sebe slikama i simbolima.
Ciljevi	<ol style="list-style-type: none">Jačanje komunikacije i povezanostiRazmislite o karakteristikama sopstvenog identiteta
Adresirane kompetencije	<ol style="list-style-type: none">SamoizražavanjeKreativnostKomunikacija
Metodologija i metode	<ol style="list-style-type: none">Kreativno istraživanjeSimbolički jezik
Tok sesije	<ol style="list-style-type: none">Fasilitator obezbeđuje širok spektar materijala: časopise, štampane slike i novine.Zatim, fasilitator podstiče učesnike da izaberu slike koje predstavljaju različite aspekte njih samih, kao što su hobiji, vrijednosti, odnosi, ciljevi i snovi (20 minuta).Zatim se učesnicima dijele papir i platno, i pozivaju se da počnu da prave svoje kolaže (40 minuta).Nakon završetka kolaža, učesnici dijele svoje kreacije sa drugima (30 minuta).Završna diskusija (10 minuta). <p>Pitanja za diskusiju:</p> <p>Da li vaša konačna kreacija dobro predstavlja vašu ličnost?</p> <p>Koje su sličnosti i razlike između vašeg kolaža i drugih?</p>

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

	Koji djelovi vaših ličnosti se ne pojavljuju u vašem kolažu? Zašto?
Potrebni materijali	Časopisi, štampane slike i novine svih vrsta. Makaze, lijepak i platna
Osnovni dokument i dalja čitanja	"Art as Therapy" by Alain de Botton and John Armstrong "The Artist's Way: A Spiritual Path to Higher Creativity" by Julia Cameron
Preporuke buduće trenere/fasilitatore	Fasilitator treba da ohrabri učesnike da rasporede slike na papiru na način koji izgleda smisleno i koji je vizuelno privlačan.

Zaključak

Glavni cilj ovog kompleta alata bio je da predstavi metodologije pripovijedanja (storytelling-a) zasnovanih na praksi, adresirane na zacjeljenje trauma, rješavanje konflikta i socijalno uključivanje sa publikama mladih.

Prvo smo ukazali na glavne metodologije i pružili potrebne informacije o njima. U ovom odjeljku istražuje se 19 metodologija. Zatim smo predložili smjernice fasilitatorima u polju mlađih. Nakon toga smo razvili naš operativni plan i program. Ovo je najveći dio kompleta alata i u potpunosti je posvećen aktivnostima, koje su detaljno opisane jedna po jedna i spremne da ih isprobaju praktičari i mladi ljudi. Privilegovali smo aktivnosti koje uključuju kreativne procese i ko-konstrukciju značenja u razgovorima oči u oči, kao što je sugerisano našim okvirom. Od 19 prethodno pomenutih metodologija izabrali smo 8 i detaljno opisali po 2 aktivnosti za svaku. To konačno čini 16 korak po korak detaljno opisanih aktivnosti. U prilogu, priložili smo rezultate našeg empirijskog istraživanja sprovedenog između 7 zemalja. Aktivnosti operativnog plana i programa možete naći u vidu radnih listova koji se mogu štampati i koristiti po želji.

Nadamo se da će uvidi podijeljeni u ovom materijalu osnažiti praktičare širom svijeta da se suoče sa trajnim izazovima traume, sukoba i inkluzije kroz generacije. Kao fasilitatori, razumijemo složenost i emocionalnu težinu njegovanja ljubavi i oprاشtanja, posebno među mlađima usred sveprisutnih narativa mržnje i isključenja. Prihvatanjem različitih perspektiva i primjenom specifičnih strategija prilagođenih lokalnim kontekstima, možemo zajednički težiti ka inkluzivnjem i saosjećajnjem društvu.

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

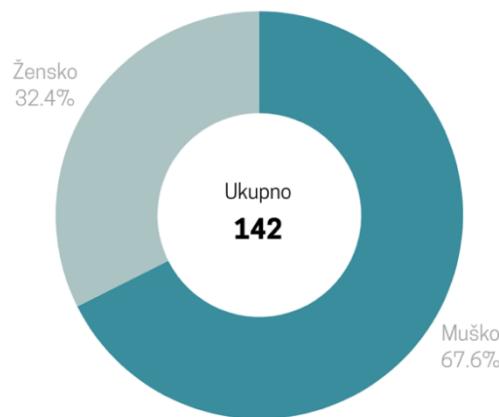

DODATAK

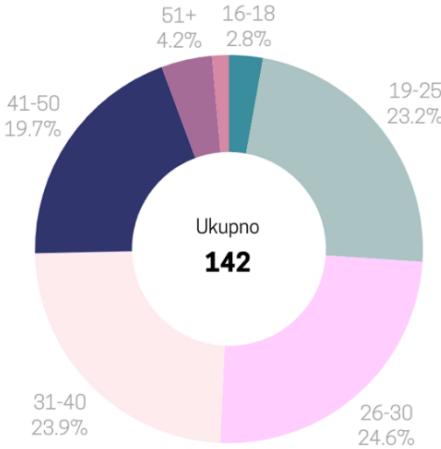
A. ANALIZA REZULTATA ANKETE

Pol

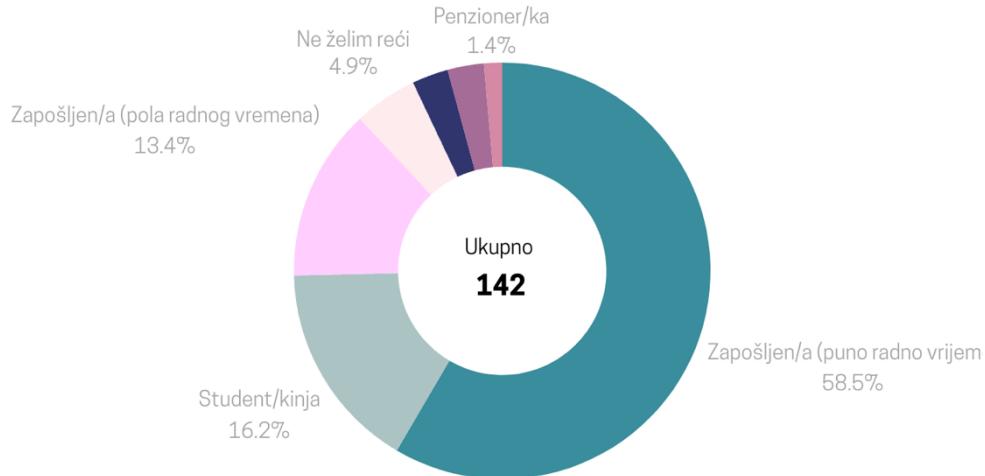
Godine

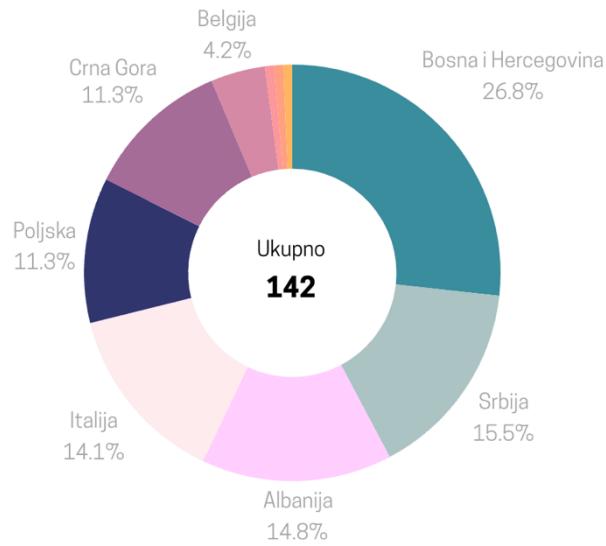
Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Status zapošljenosti

Nacionalnost

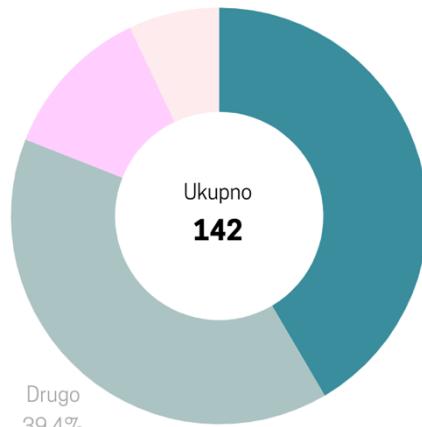
Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Profesionalno iskustvo

Praktičar/ka digitalne/vizuelne umjetnosti

12%

Omladinski radnik/ka
41.5%

Drugo
39.4%

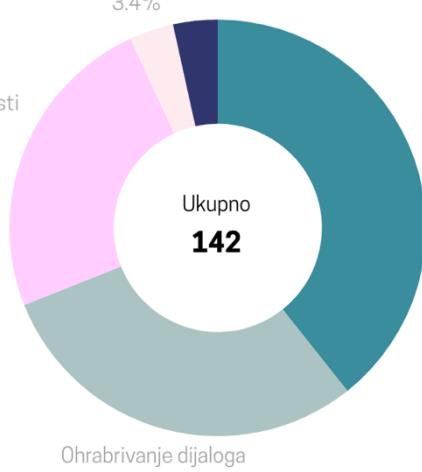
Ukupno
142

Koja je primarna uloga priповijedanja (storytelling-a) u njegovanju pomirenja među mladima?

Pružanje istorijskog konteksta

3.4%

Građenje empatije
39.3%

Ohrabrvanje dijaloga
29.7%

Ukupno
142

Podizanje svijesti
24.1%

3.4%

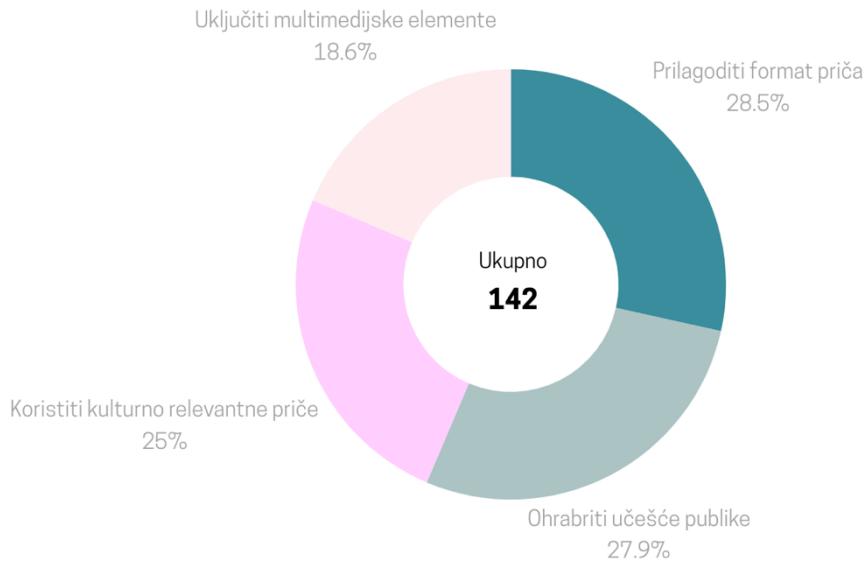
Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Koji elementi su po Vašem mišljenju ključni za ubjedljivu priču usmjerenu na pomirenje?

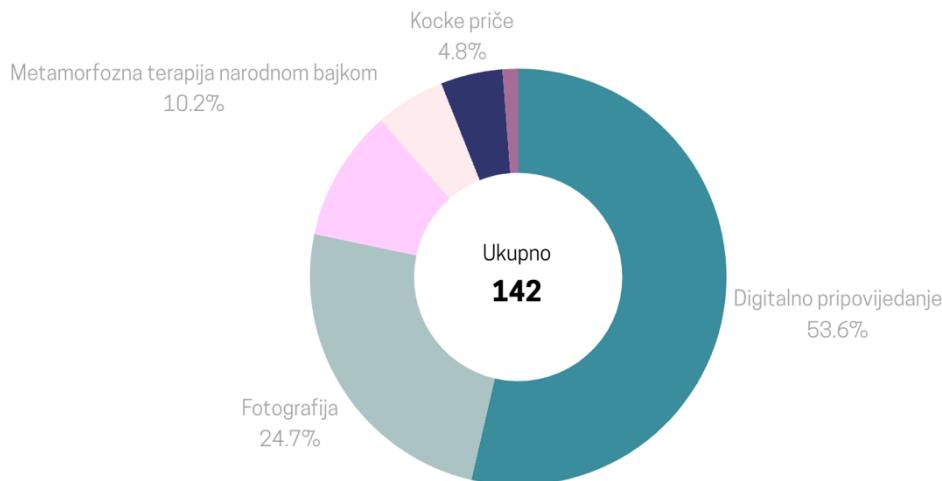
Među ponuđenima, koja alatka bi bolje mogla da uključi raznolike i multikulturalne publike mladih?

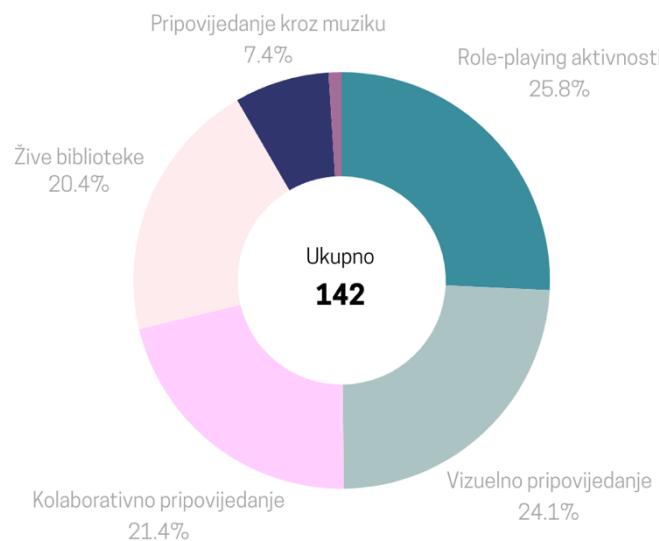
Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Među ponuđenima, koja tehnika bi se bolje bavila mladima?

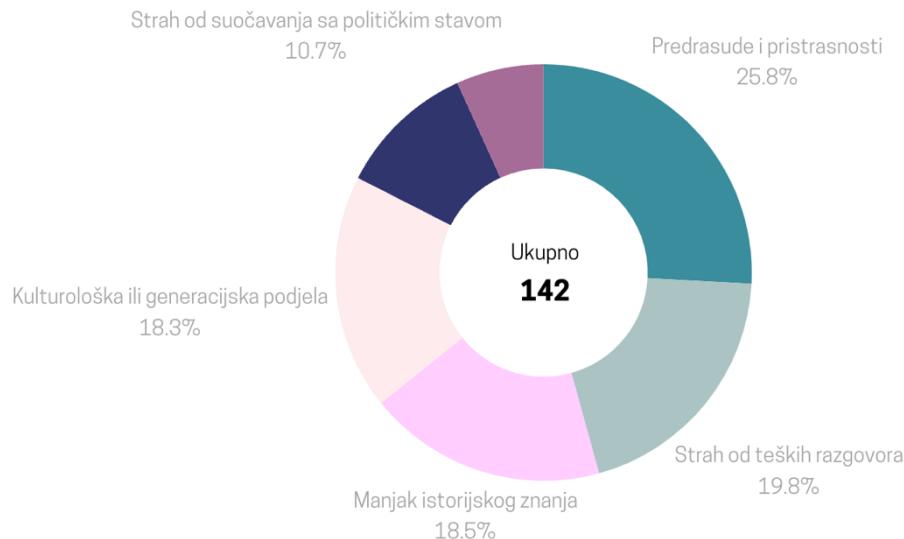
Po Vašem iskustvu, koja storytelling tehnika/alatka je bila uspješna?

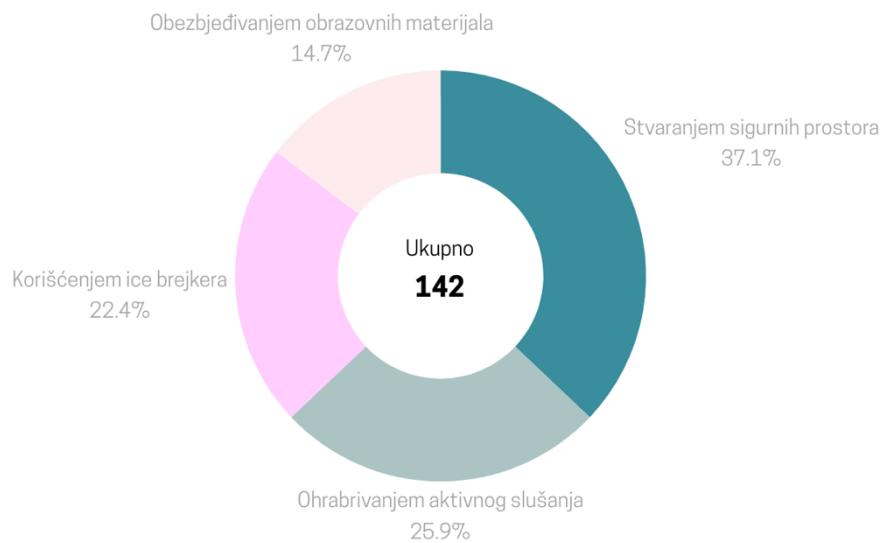
Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Sa kojim izazovima se mladi često suočavaju kada pričaju o temama vezanim za pomirenje?

Kako pristupate facilitiranju diskusija o pomirenju sa mladima?

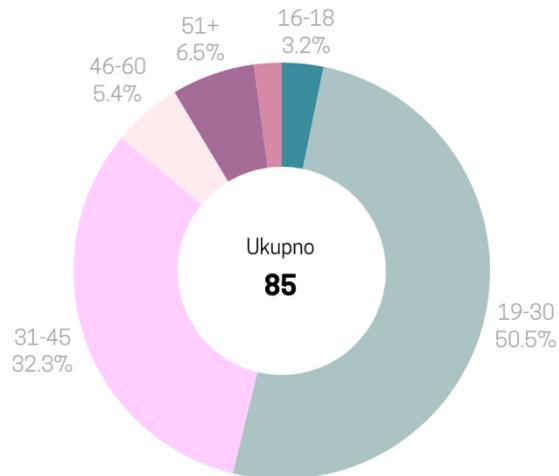

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

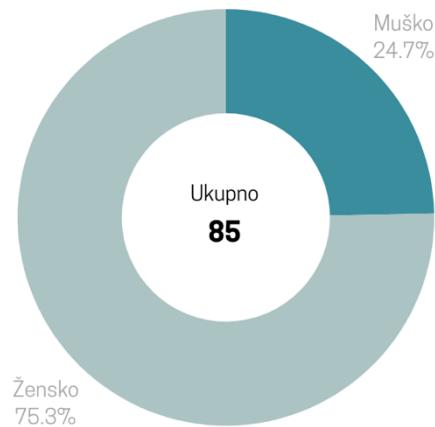
B. ANALIZA REZULTATA FOKUS GRUPE O PRIPOVIJEDANJU

Godine

Pol

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

C. OPERATIVNE KARTICE

VREMENSKA LINIJA ŽIVOTA

CILJEVI

EU
CARES.

#YOUTH

SAMOREFLEKSIJA

Pripovijedanje vremenske linije života ohrabruje pojedince da razmisle o svojim prošlim iskustvima, izborima i rastu tokom vremena

FORMIRANJE IDENTITETA

Doprinosi razvoju ličnog identiteta naglašavajući ključne momente koji su oblikovali osjećaj sebe.

IZGRADNJA VEZA

Podstiče povezivanje i empatiju kroz dijeljenje ličnih iskustava i emocija sa drugima

Mladi ljudi

EU
CARES.

#YOUTH

Srednje

2 sata

Fasilitatori vode računa o trećoj fazi aktivnosti

VREMENSKA LINIJA ŽIVOTA

PRVA AKTIVNOST

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Okupite učesnike u prijatnom
prostoru i obezbijedite ih sa
papirima i bojicama

Zamolite ih da na papiru predstave
svoj život sa ključnim događajima
(pozitivna i negativna iskustva)

Podstaknite razmišljanje o
zajedničkim temama i razlikama,
omogućavajući grupnu diskusiju

EU
CARES.

#YOUTH

VREMENSKA LINIJA ŽIVOTA

PRVA AKTIVNOST

Mladi ljudi migrantskog porijekla

Srednje

2 sata

Fasilitatori treba da osiguraju
održavanje pozitivnosti i
sigurnog prostora

EU
CARES.

#YOUTH

VREMENSKA LINIJA ŽIVOTA

DRUGA AKTIVNOST

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne
odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni
Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Okupite učesnike u sigurnom
prostoru i obezbijedite ih sa
papirima i bojicama

Zamolite ih da na papiru
predstave put koji ih je doveo do
velikog dostignuća

Podstaknite razmišljanje o
preprekama na koje su naišli,
omogućavajući diskusiju u parovima

VREMENSKA LINIJA ŽIVOTA

DRUGA AKTIVNOST

BUDUĆE PRIPOVIJEDANJE

OBJEKТИВИ

INSPIRIRANJE PROMJENE

Učesnici mogu da zamisle
poželjniju budućnost i
istaknu puteve za
postizanje iste

PODIZANJE SVIJESTI

O trenutnim poteškoćama
zajednice, trenutnim
trendovima i
mogućnostima

NJEGOVANJE MAŠTE

Predstavljanjem
spekulativnih scenarija,
pri povjedači izazivaju
konvencionalno
razmišljanje i inspirišu nove
ideje i perspektive.

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne
odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni
Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Mladi aktivisti

Finalno

2 sata

Fasilitatori stimulišu diskusiju
proaktivnim intervenisanjem u
debatu

EU
CARES.

#YOUTH

BUDUĆE PRIPOVIJEDANJE

PRVA AKTIVNOST

Pokrenite diskusiju o aktualnim
društvenim pitanjima, koristeći
flipčart za zapisivanje ključnih tema

Podijelite učesnike u male grupe.
Dodijeljite problem svakoj grupi i zamolite
ih da zamisle rješenje.

a) Koje promjene su se desile?
b) Kako je to uticalo na zajednice?

Pozovite svaku grupu da kreiraju vizualni
pričak njihove budućnosti i pokrenite
grupnu diskusiju o čestim izazovima

EU
CARES.

#YOUTH

BUDUĆE PRIPOVIJEDANJE

PRVA AKTIVNOST

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne
odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni
Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

 Mladi članovi zajednice i predstavnici lokalnih vlasti

 Finalno

 3 sata

 Fasilitatori osiguravaju efektivno predstavljanje zajednica

EU
CARES.

#YOUTH

BUDUĆE PRIPOVIJEDANJE

DRUGA AKTIVNOST

 Pokrenite diskusiju o trenutnim izazovima s kojima se suoči predstavljena zajednica

 Pokrenite diskusiju o budućim perspektivama željenim od strane predstavljene zajednice

 Pokrenite diskusiju između dvije komponente i vizuelno predstavite zajedničke osnove

 Predstavnici vlasti učestvuju u stvaranju okvira budućih akcija

EU
CARES.

#YOUTH

BUDUĆE PRIPOVIJEDANJE

DRUGA AKTIVNOST

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

PRIPOVIJEDANJE OČI U OČI

CILJEVI

EU
CARES.

#YOUTH

GRAĐENJE VEZA

Pripovijedanje oči u oči uspostavlja duboku i smislenu vezu između pripovjedača i slušaoca

IZRAŽAVANJE EMOCIJA

Emocije su iskazane kroz riječi, ali i kroz neverbalnu komunikaciju

JAČANJE EMPATIJE

Aktivno učešće omogućava svim učesnicima da razviju empatiju, saosjećanje i razumijevanje

Mladi ljudi

Inicijalno

1 sat

Fasilitatori osiguravaju rotaciju, njeguju siguran prostor i proaktivno slušanje

EU
CARES.

#YOUTH

PRIPOVIJEDANJE OČI U OČI

PRVA AKTIVNOST

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Učesnici se uparuju, fasilitatori
ohrabruju različitost u parovima

Pozovite učesnike da podijele ličnu
priču sa svojim partnerom i
podsjetite ih da održe kontakt očima

Partneri se rotiraju i praktikuju
aktivno slušanje i kontakt očima.
Zatvaranje kolektivnim refleksijama.

EU
CARES.

#YOUTH

PRIPOVIJEDANJE OČI U OČI

PRVA AKTIVNOST

Mladi ljudi iz različitih
kulturno-ručnih pozadina

EU
CARES.

#YOUTH

Inicijalno

30 minuta

Fasilitator daje dobar početni input za
priču i pomaže da se koriguje kurs ako
je to potrebno

PRIPOVIJEDANJE OČI U OČI

DRUGA AKTIVNOST

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne
odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni
Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Učesnici sjede u krugu. Jedna osoba počinje priču sa jednom ili dvije rečenice.

Osoba sa njene lijeve strane nastavlja priču sa jednom ili dvije rečenice, dodajući na to što je prva osoba rekla.

Nastavite u krugu, tako da svaka osoba doda po jednu rečenicu priči.

Priča se završava kada se krug završi ili se može nastaviti još jedan krug.

EU
CARES.

#YOUTH

PRIPOVIJEDANJE OČI U OČI

DRUGA AKTIVNOST

PODKASTI

CILJEVI

EU
CARES.

#YOUTH

OJAČAVANJE

AStvaranje podkasta pomaže učesnicima da se osjećaju kao akteri svojih priča. To je podsticaj za vraćanje kontrole.

EKSPRESIJA

Podkasti omogućavaju učesnicima da koriste svoja osjećanja da kreiraju nešto što cijene. Ovo im može pomoći da se pomire sa njima.

GRAĐENJE ZAJEDNICE

Podkasti spajaju slušaoce koji dijele zajednička iskustva. Oni njeguju pripadanje i kolektivnu refleksiju.

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Mladi ljudi iz iste zajednice

Srednje

4 do 6 sati podijeljenih u tri koraka

Fasilitator treba da prati i podržava svaku grupu tokom procesa

EU
CARES.

#YOUTH

PODKASTI

PRVA AKTIVNOST

Podijelite učesnike u grupe i zamolite ih da identifikuju običaj, događaj ili tradiciju koji definišu njihovu zajednicu

Svaka grupa zapiše set kratkih otvorenih pitanja o izabranoj temi

Svaki učesnik treba da intervjujiše i snimi starijeg člana zajednice dok odgovara na pitanja

Grupa snima podkast dodajući njihove uvide u snimke. Finalni proizvod ne smije biti duži od 20 minuta

EU
CARES.

#YOUTH

PODKASTI

PRVA AKTIVNOST

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Mladi ljudi iz istog grada

Finalno

4 sata

Fasilitator daje savjete o tome kako
učiniti naraciju djelotvornom i
koristiti alat na najbolji mogući način

EU
CARES.

#YOUTH

PODKASTI

DRUGA AKTIVNOST

Podijelite učesnike u grupe i zamolite
ih da izaberu građevinu ili grad da
personifikuju.

EU
CARES.

#YOUTH

Svaka grupa pripovijeda po tekstu, sa
očima građevine, istorijski događaj koji
je promijenio priču grada

Vrijeme za snimanje: obezbijedite
grupama neophodne alatke. Svaka grupa
snimi epizodu. Dijalozi između zgrada su
ohrabreni.

PODKASTI

DRUGA AKTIVNOST

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne
odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni
Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

KRUG OPRAŠTANJA

CILJEVI

EU
CARES.

#YOUTH

GRAĐENJE POVJERENJA I POVEZANOSTI

Krug stvara bezbjedno i podržavajuće okruženje da bi se učesnici otvoreno izrazili

NJEGOVANJE EMPATIJE I PROMOVISANJE ZACJELJENJA

Slušajući jedni druge učesnici obrađuju svoja osjećanja povrijeđenosti, ljutnje i krivice i razvijaju empatiju

OHRABRENIJE SAMOREFLEKSIJE

Dijeljenje priča opraštanja ohrabruje učesnike da razmisle o svojim stavovima i ponašanjima

Mladi ljudi koji se već poznaju i vjeruju jedni drugima

Srednje

1 sat

Fasilitator mora da stvori siguran prostor za dijeljenje

EU
CARES.

#YOUTH

KRUG OPRAŠTANJA

PRVA AKTIVNOST

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Pitajte učesnike da razmисле o situaciji kad su oprostili nekome ili je njima oprošteno.

Pozovite učesnike da naizmjenično dijele svoje priče o opraštanju u krugu.

Nakon svake priče, odvojite vrijeme za refleksiju i diskusiju u grupi. Zaključite aktivnost sa finalnom refleksijom o podijeljenim pričama.

Mladi ljudi migrantskog porijekla

Srednje

3 sata

Fasilitatori uspostavljaju osnovna pravila: povjerljivost, aktivno slušanje, lično iskustvo

KRUG OPRAŠTANJA

PRVA AKTIVNOST

KRUG OPRAŠTANJA

DRUGA AKTIVNOST

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Vođena meditacija. Učesnici dijele lične priče povezane sa oprštanjem u kontekstu migracija

Fasilitatori otvaraju diskusiju istražujući različite aspekte: empatiju, saosjećanje, oprštanje i otpuštanje

Učesnici izražavaju svoje misli i emocije kroz umjetnost (crtanje, slikanje, kolaž). Završna sesija sa jednom riječju koja opisuje iskustvo

KRUG OPRAŠTANJA

DRUGA AKTIVNOST

PORODIČNO NASLJEĐE

CILJEVI

OČUVANJE KULTURNOG IDENTITETA

Pomaže prenošenju kulturnog identiteta sa jedne generacije na drugu, održavajući rituale, jezik i prakse živima

PROMOVISANJE OTPORNOSTI I PRILAGODLJIVOSTI

Porodične priče uključuju priče otpornosti u suočavanju sa nedaćama i inspirišu otpornost, ojačavajući ih

ZACJELJENJE

Priznavanjem istorijskih uvreda ili porodičnih rasjepa, učesnici mogu da nastave ka harmoničnjem odnosu

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Mladi ljudi

Srednje

2 sata

Fasilitatori objašnjavaju koncept
porodičnog nasljeđa i njegov
značaj u razumijevanju identiteta

Fasilitatori dijele kratku ličnu priču o
svom porodičnom nasljeđu da postave
ton i ohrabre učešće

Učesnici su obezbijeđeni sa velikim
listom papira i ohrabreni su da nacrtaju
svoje članove porodice i ispričaju priču

Dijelite anegdote o porodicama. Otvorite
diskusiju o iskustvu istraživanja
porodičnog nasljeđa.

EU
CARES.

#YOUTH

PORODIČNO NASLJEĐE

PRVA AKTIVNOST

EU
CARES.

#YOUTH

PORODIČNO NASLJEĐE

PRVA AKTIVNOST

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne
odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni
Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Omladinski radnici

Inicijalno

2 sata

Fasilitatori osiguravaju
razumijevanje i empatiju među
omladinskim radnicima

EU
CARES.

#YOUTH

PORODIČNO NASLJEĐE

DRUGA AKTIVNOST

U malim grupama, učesnici dijeli lične
priče o svom porodičnom nasljeđu
fokusirajući se na tradicije

Otvorene diskusije o tome kako priče
utiču na njihov rad sa različitim
populacijama mladih i kako da uključe
kulturološku senzitivnost u svoju praksu

Vođeni brainstorming o izvodljivim
koracima za integriranje kulturne
kompetencije i cijenjenja različitih
porodičnih nasljeđa

EU
CARES.

#YOUTH

PORODIČNO NASLJEĐE

DRUGA AKTIVNOST

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne
odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni
Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

PRIPOVIJEDANJE U ZAJEDNICI

CILJEVI

PROMOVISANJE DRUŠTVENE KOHEZIJE

Omogućava marginalizovanim i nedovoljno zastupljenim grupama da im se čuju glasovi i validiraju iskustva

OČUVANJE KOLEKTIVNOG SJEĆANJA

Očuvava i prenosi kulturološko nasljeđe i tradicije, ohrabrujući društvenu uključenost

GRAĐENJE OTPORNIH, KOHEZIVNIH I INKLUZIVNIH ZAJEDNICA

Njeguje prihvatanje i cijeni različitost u zajednici

Mladi ljudi različitih etničkih pozadina

Napredno

2 sata

Fasilitatori osiguravaju neosuđujuće i podržavajuće okruženje

PRIPOVIJEDANJE U ZAJEDNICI

PRVA AKTIVNOST

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Uz vođenje fasilitatora, učesnici (koji su voljni) dijele svoje priče o traumi

Otvorena diskusija koja ohrabruje učesnike da izraze kako su se osjećali tokom prijavljivanja

Fasilitator zatvara sesiju izražavajući zahvalnost za hrabrost i ranjivost

EU
CARES.

#YOUTH

PRIPOVIJEDANJE U ZAJEDNICI

PRVA AKTIVNOST

Mladi ljudi u riziku od društvene isključenosti

Inicijalno

2 sata

Fasilitatori obezbjeđuju icebrejkere i procedure glasanja

EU
CARES.

#YOUTH

PRIPOVIJEDANJE U ZAJEDNICI

DRUGA AKTIVNOST

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Učesnici učestvuju u brainstorming sesiji razgovarajući o potencijalnim temama za mural

Učesnici rade zajedno da skiciraju grubi obris murala na osnovu izabrane teme

Sesije slikanja su održane.
Zajednička refleksija o iskustvu i značenju je održana.

EU
CARES.

#YOUTH

PRIPOVIJEDANJE U ZAJEDNICI

DRUGA AKTIVNOST

ART TERAPIJA

CILJEVI

EU
CARES.

#YOUTH

OMOGUĆAVANJE IZRAŽAVANJA

Obezbeđuje siguran prostor za pojedince da se izraze bez ograničenja jezika i verbalne komunikacije

OBRADA TRAUMA

Promoviše rast, otpornost i transformaciju kroz ojačavanje pojedinaca da istraže nove perspektive sa alternativnim rješenjima

OJAČAVANJE KOMUNIKACIJE I KONEKCIJE

Može da omogući komunikaciju i konekciju, naročito u grupnim ili porodičnim okruženjima

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Mladi ljudi

Inicijalno

1 sat i 30 minuta

Fasilitator daje kratak uvod o primarnim
i sekundarnim emocijama i podržava
grupu u kreativnoj fazi

ART TERAPIJA

PRVA AKTIVNOST

Zamolite svakog učesnika da nacrta
svoj točak emocija, gdje svaka emocija
ima specifičnu boju

Učesnici pokušavaju da iskažu što
više emocija tako što ih spajaju

Pozovite učesnike da podijele svoje
kreacije i pričaju o njima

ART TERAPIJA

PRVA AKTIVNOST

*Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne
odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni
Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.*

Mladi ljudi

Srednje

2 sata

Fasilitator obezbjeđuje širok spektar materijala: časopise, stampane slike i novine.

Ohrabrite učesnike da izaberu slike koje predstavljaju različite aspekte njih samih, kao što su hobiji, vrijednosti, odnosi, ciljevi i snovi.

Podijelite papir ili platna učesnicima i pozovite ih da počnu stvarati svoje kolaže. Ohrabrite ih da rasporede slike na papiru na način koji izgleda smisleno i vizuelno privlačno

Nakon završetka svojih kolaža, pozovite učesnike da razmisle o svojim kreacijama.

ART TERAPIJA

DRUGA AKTIVNOST

ART TERAPIJA

DRUGA AKTIVNOST

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

EU CARES.

#YOUTH

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Kofinansirano od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja su, međutim, stavovi i mišljenja samo autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.